

יחי המלך! הסיקור התקשורתי ושיח הביטול בפרשת הזמר אייל גולן

ענת פלג*

תקציר

מאמר זה מבקש להתחקות אחר ההבדלים בין סוגי המסגור של הפרשה שבה נחשד אייל גולן בניצול מיני של מעריצות צעירות, בתקשורת הממוסדת ובפייסבוק. המאמר דן במאפייני השיח התקשורתי והציבורי שהתעורר בפרשה בנושאי עבירות מין וצדק חברתי בעידן תנועת #MeToo ו"תרבות הביטול".

שיטות מחקר כמותניות ואיכותניות שימשו לניתוח כלל פריטי הסיקור על הפרשה שפורסמו באתרים *ynet*, **וואלה והארץ**, ו-2,724 רשומות שפורסמו בפייסבוק בשנים 2018-2021.

במחקר נתגלה מיעוט יחסי של מאמרים העוסקים בהליך הפלילי, לעומת הרחבה בסיקור מעמדו של הזמר ב"בית המשפט של דעת הקהל". נמצא גם כי הרוב המוחלט של הרשומות בפייסבוק פורסמו בידי מעריציו. כך הפך השיח הציבורי על העבירות שיוחסו לו ועל התנהלותה של מערכת המשפט בפרשה לשטוח וצעקני. עוד נמצא כי מאחר שהמתלוננות הוגדרו "נערות במצוקה" הן לא זכו לאמפתיה וללגיטימציה, וכי יועצי התקשורת של גולן הצליחו למסגר אותו כקורבן של נסיבות משפחתיות ואפליית מזרחים. מכאן שחילוקי הדעות התרבותיים והשסעים החברתיים בחברה הישראלית ממנתים את השפעתם של "משפט התקשורת" ו"תרבות הביטול" על המרחב הציבורי.

* ד"ר ענת פלג, חוקרת ומרצה על יחסי התקשורת והמשפט, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר אילן, והחוג לתקשורת, אוניברסיטת תל אביב (apeleg@netvision.net.il).

שלמי תודה לד"ר גל יעבץ מהמחלקה למדעי המידע, אוניברסיטת בר אילן, על עזרתו בחקר הרשומות בפייסבוק על אייל גולן; ולמר אוהד פלג על סיועו בחקר הסיקור של פרשת אייל גולן בתקשורת הממוסדת.

התרבות הישראלית, שאינה שופעת כוכבים עם יכולות דומות לאלו של אייל גולן, תמשיך לכנות אותו הזמר הלאומי. לרבות האנשים שיראו אותו בהופעה, הוא יהיה מלך - מלך אנושי כזה, שמועד פה ושם, שגדל בשכונה והפך לכוכב. פלא שאף אחד לא מחפש מלך אחר? (גמזו, 3102).

מבקר המוזיקה סער גמזו כתב טור צופה עתיד זה בעקבות התגובות הנלהבות להופעתו הראשונה של הזמר אייל גולן לאחר שחרורו ממעצר בית. העיתונאי פרסם את הדברים עוד לפני סגירת תיק החקירה שייחס לגולן ניצול מיני של מעריצותיו הקטניות, בשל היעדר ראיות מספקות, והיטיב לחזות את הפרדוקס שבהמשך הצלחתו המוזיקלית והציבורית של הזמר חרף המחאה נגדו. עוד ראוי להדגיש כי מזה קרוב לעשור מתמודדת אהבת ההמונים אל "מלך המוזיקה המזרחית" עם תחקירים עיתונאיים שהצביעו על רשלנות המשטרה בחקירתו (חובל, 2019; ליטמן, 2019) וקריאות להחרמתו ברשתות החברתיות. לפרסומים בפרשת גולן היו השלכות ציבוריות מזעריות, בניגוד להשפעותיהם החברתיות של פרסומים עיתונאיים אחרים, שהעמידו אל עמוד הקלון ידוענים נוספים שנחשדו בעבירות מין, ובעקבות כך נאלצו לפרוש מהזירה הציבורית (גורלי, 2021). בתקופה האמורה גם שלחו יד בנפשם שלושה גברים שנחשדו בעבירות כאלה לפני פרסומם של תחקירים עיתונאיים בעניינם (בלומנטל, 2018; ברינר ואח', 2021; שמעוני, 2021).

חקירה עיתונאית עצמאית ושיפוט של חומר ראיות בפרשות פליליות לפני, במקביל או לאחר מיצוי ההליך הפלילי, מוגדרות כסוגת הסיקור "משפט התקשורת" (Trial by media). סוגה זו התרחבה לרשתות החברתיות, ובארצות הברית גם התפתחה לאחרונה "תרבות הביטול" (Clark, 2020) (Cancel culture), שהביאה להחרמתם של אומנים בולטים בשל חשדות לעבירות מין ובשל התבטאויות שנתפסו כגזעניות ופוגעניות (אנדרמן, 2021; קפלנסקי, 2021).

נכון לזמן כתיבת מאמר זה, מופעי "תרבות הביטול" בישראל מתמקדים כאמור בהרחקה של חשודים בביצוע עבירות מין מהזירה הציבורית, למעט הרחקה אחת של איש ציבור בשל התבטאות מילולית שנתפסה כפוגענית כלפי מתלוננות על עבירות מין (משגב, 2021).

בישראל, כמו בארצות הברית, התעורר שיח ציבורי ער ומקוטב סביב "תרבות הביטול". התומכים סבורים ששיח הביטול מהווה מנגנון ענישה ופיצוי ציבורי, המתקן את כשליה של מערכת המשפט, שלא הענישה את הפוגעים והשיתה שוויון בפני החוק (הדס, 2021). המבקרים רואים בתופעה מופע של אידאולוגיה אלימה וטהרנית המאפשרת ענישה לא מידתית והרסנית (קורן, 2021).

שאלת המחקר העומדת בבסיס מאמר זה היא: כיצד מוסגרה פרשת אייל גולן בפלטפורמות התקשורת השונות? והאם יש דמיון או שוני בין המסגור באתרי החדשות של התקשורת הממוסדת לבין מסגור הפרשה בשיח בפייסבוק? שאלות המשנה הן: מהו ההבדל בין המסגורים שניתנו לפרשה באתרי החדשות השונים? ומהי הדינמיקה בין הסיקור החדשותי ובין הרשומות (פוסטים) שפורסמו בפייסבוק? ההנחה היא כי ניתוח נקודות הדמיון והשוני בין ייצוגי הפרשה באתרי החדשות של התקשורת הממוסדת לבין הרשומות בפייסבוק יחשוף את הדינמיקה בין הפלטפורמות השונות ואת מאפייני השיח התקשורתי והציבורי בנושאי אלימות מינית, הליכי משפט וצדק חברתי בחברה הישראלית. בכך יתרמו ממצאי המחקר לניתוח ראשון של הגורמים התרבותיים והחברתיים הממתנים את "תרבות הביטול" בישראל ומגבילים את היקפה.

מאפייני הסיקור של עבירות מין בתקשורת הממוסדת

מחקרים על סיקור עבירות מין בתקשורת המערבית מסוף המאה ה-20 ועד לאחר תחילת תנועת #MeToo, הצביעו על הסתירה שבין הרחבת הסיקור של הסוגיה והבולטות המוענקת לה בתקשורת הממוסדת, לבין התפיסות הארכאיות הרווחות בכתבה העיתונאית על אודותיה. החוקרות (De Benedicitis et al., 2019; Walters, 2021) טענו כי התקשורת הממוסדת מבנה ומשקתקת את "תרבות האונס" (Rape culture) בשיח הציבורי, שמשמעה האשמת הקורבן, נרמול תרבותי ומזעור של תקיפות מיניות בתקשורת.

במחקרים שונים שנערכו ברחבי העולם ובישראל על הסיקור החדשותי של נפגעות עבירות מין משנות ה-80 ועד סוף העשור הראשון של שנות ה-2000, זוהו ארבעה סוגי מסגור, שמקצתם נפוצים עדיין גם בסיקור השורדות שחשפו סיפורי פגיעה עם עליית תנועת #MeToo. מסגרת הסיקור הראשונה מתאפיינת בשימוש מוגבר במונחים מתחום המין ובחלוקת הנפגעות לשתי קטגוריות: "בתולות" (ולפיכך תמימות) או "ערפדיות" (האחראיות לתקיפתן) (O'hara, 2012). מסגרת הסיקור השנייה נובעת מנטייתה של העיתונות החדשותית להציג מקרי אונס כמקרים בודדים, תוך טשטוש היותם חלק מתופעה חברתית (Simons & Morgan, 2018). מסגרת הסיקור השלישית מפנה אצבע מאשימה כלפי הנפגעות, בטענה שרק "ילדות רעות", השותות לשוכרה ולובשות בגדים חושפניים, נאנסות (De Benedicitis et al., 2019). מסגרת הסיקור הרביעית מתאפיינת בסיקור אוהד של נפגעות עבירות מין התואמות את דמות ה"קורבן האידיאלי" - לרוב נשים שהותקפו בידי זרים או בנסיבות שבהן לא יכלו להתנגד. נשים אלה נהנות מלגיטימציה מיידית בתקשורת ומוצגות כפגיעות, תמימות וראויות לחמלה. הטיה זו נמצאה גם בסיקור תנועת #MeToo בתקשורת הבריטית, שם כלל מסגור

"הקורבן האידאלי" ידועניות לבנות ועשירות שנפגעו בידי גברים בעלי עמדה חשובה וכוח בתעשיית התקשורת והבידור, מה שגרם להדרת נשים מוחלשות מסיקור עבירות מין (De Benedictis et al., 2019). עם זאת, נמצא כי הגברים התוקפים, במיוחד המצליחים מביניהם, זוכים ליחס סלחני בתקשורת בשל דחפיהם המיניים החזקים ובשל רצונן של נשים רבות להימצא בקרבם (Waterhouse-Watson, 2009). מחקר נוסף מצא כי מקצת התפיסות הארכאיות של נפגעות עבירות מין המשתקפות בסיקור העיתונאי, רווחות גם בקרב אנשי המשפט (Nahn et al., 2012).

בספרות המחקר המצומצמת על הסיקור התקשורתי של עבירות מין בישראל, שרובה מתמקדת בסיקור נפגעות קטינות, נמצאו הטיות עקביות ומגמות שינוי דומות לממצאים שפורטו לעיל. קורן (2008) ולהב (2008) מצאו כי התקשורת הישראלית מטילה על נשים את האחריות למניעת תקיפתן, תוך הצגה שיפוטית של הנפגעות כ"חריגות" ו"זרות", והצגת התקיפות כאירועים מבודדים, נטולי הקשר חברתי, ולא כתופעה פוליטית. נמצא כי תקיפות המתרחשות בקרב קבוצות עילית ובמגורי יוקרה זוכות לסיקור רב יותר. בן-עטר ואח' (2021), שחקרו את הסיקור הטלוויזיוני של האונס הקבוצתי בקפריסין, חשפו אף הן את הנטייה להאשמת הקורבן ה"לא אידאלית", שאינה ישראלית, ולהצגתה כמופקרת, תוך התמקדות מוגברת בסבלן של משפחות החשודים בישראל. בכך כשלה התקשורת במסגור הפרשה כחלק מתופעה רחבה של אלימות נגד נשים.

ברם, במחקרים אחדים נמצא כי במהלך השנים חל שינוי בסיקור החדשותי של עבירות מין. בארצות הברית (Bloomfield, 2019), באוסטרליה (Simons & Morgan, 2018) ואף בישראל התרחב הדין בשורשים החברתיים של האלימות המינית (פוגץ' ופלג, 2020). סיקור עבירות המין הפך למעמיק יותר, ועיתונאים רואים באלימות נגד נשים בעיה מבנית חברתית ולא רק בעיה אישית. ככלל, התקשורת הממוסדת **הצליחה** לפרום את "קשר השתיקה" **סביב פגיעות מיניות**, ושינוי תודעתי זה גבר אף יותר בזכות מרחבי השיח המקוונים.

השיח על עבירות מין בפייסבוק

בעשור האחרון הרשתות החברתיות הן המתווך המרכזי היום יומי של מידע, חוויות ורגשות, דרכי ביטוי ופעולה חברתית. בהקשר של עבירות מין, הרשתות החברתיות מספקות גישה לנשים שלא זכו לסיקור תקשורתי, ומשמשות כר נרחב לאקטיביזם פמיניסטי (Rentschler, 2014). בין היתר, הרשתות החברתיות העניקו לנשים הזדמנויות אסטרטגיות תקשורתיות חדשות ליצור שיח ציבורי נגדי, הקורא תיגר על

נורמות חברתיות ומשפטיות ביחס לעבירות מין, והעניקו נראות ושדה פעולה חדש לארגונים פמיניסטיים שבעבר השפעתם על השיח התקשורתי הייתה מצומצמת (Billard, 2020; Salter, 2013). המרחב המקוון משמש גם במה לעדויות של נפגעות עבירות מין שלא נפתחו הליכים משפטיים בגינן, ומספק להן הזדמנות לעשיית צדק במרחב הציבורי ואפשרות להשתתף, להשמיע קול ולקבל אישור לטענותיהן ומרא לרצון בנקמה (Salter, 2013). חוקרות פמיניסטיות אחדות טענו כי הפעילות המקוונת יוצרת אפשרות חדשה ואפקטיבית להתמודדות עם "תרבות האונס" ולעיצוב מחדש של עקרונות וערכים חברתיים לגבי עבירות מין, באמצעות המרת "תרבות השתיקה" ב"תרבות הזעקה" (Sills et al., 2016). מנגד נטען כי השיח המקוון משחזר לעיתים את האשמת הקורבן ומשכפל תפיסות המשקפות את "תרבות האונס", בעיקר בדמות תגובות פוגעניות ומאשימות המופנות לנפגעות שחשפו את סיפורן ברשת, ומציגות אותן בתור פתייניות, שקרניות ותאבות פרסום (דנציג-רוזנברג ופלג, 2020א, 2020ב). נקודות הממשק וההשפעה ההדדית שבין המסגור בסיקור של נפגעות עבירות מין בתקשורת הממוסדת לבין השיח ברשת נתגלו גם בייצוגי חקירות משטרה והליכים משפטיים שנקטו נגד חשודים ונאשמים בתקיפות מיניות.

"השפט התקשורת" (Trial by media) בתקשורת הממוסדת ובשיח הרשתי

ספרות המחקר הצביעה על הדרכים שבהן אמצעי התקשורת בעולם המערבי משתפים פעולה עם מערכת המשפט ומעצימים לצורכי רייטינג את טקסי הביש וההשפלה הנערכים בהליכים פלייליים (Garfinkel, 1956; Kohm, 2009). בזירה של שיח משפטי-תקשורתי זה, המכונה "משפט התקשורת" (Greer & TBM - Trial by media) (McLaughlin, 2012, 2017), עומדות ל"משפט הציבור" דמויות ציבוריות או נאשמים שהתפרסמו בשל מעשי פשע חריגים, וכן מוסדות שהתנהלותם משקפת אמונה שהם מעל לחוק או שמעשיהם מנוגדים לקונצנזוס המוסרי. משפט התקשורת עשוי להיפתח כבר בשלב החקירות במשטרה, עוד לפני תחילת הדיונים בבית המשפט, או להימשך אחרי סיום ההליכים המשפטיים הרשמיים, במקרים שבהם נטען בתקשורת כי החלטותיה של מערכת המשפט מוטעות ונוגדות את האינטרס של הציבור (Machcado & Santos, 2009). במשפט התקשורת מוצג מידע שלעיתים אינו קביל בבית המשפט, כמו פרטים מעברו של הנאשם, וכותרות סנסציוניות מעצימות את הפשע המיוחס לו (Krishnan, 2018). כך אמצעי התקשורת יוצרים בקרב הציבור אמונה לגבי אשמתו או חפותו של החשוד או הנאשם זמן רב לפני ההכרעה המשפטית (פלג, 2020). טון הסיקור במשפט התקשורת מושפע מהאג'נדה של כלי התקשורת המסקרים ויחסיהם עם הצדדים השונים במשפט (ליבונטין, 2019; פלג, 2012).

תרומתו של משפט התקשורת לעשיית צדק שנויה במחלוקת בקרב החוקרים. מחד גיסא נטען כי החקירות העיתונאיות העצמאיות מפעילות לחץ על מערכת החוק לפתוח בחקירות פליליות נוספות ולהרחיב את השוויון בפני החוק (אסנהיים ופורת, 2020; Rae, 2020). מאידך גיסא, המבקרים מציינים כי משפט התקשורת פוגע קשות במוניטין וברוחה של העומדים לדין ציבורי זה ללא בירור משפטי, ואף באמונו של הציבור במערכת המשפט (Gies, 2017).

1. תופעת "משפט התקשורת" התרחבה במאה ה־21 אל הרשתות החברתיות, והיא מתאפיינת בסגנון כתיבה תקיף, נחרץ ואלים כלפי המעורבים בהליך המשפטי, בבחינה עצמאית של חומרי ראיות ובקריאה להפגנות המוניות נגד הממסד המשפטי (לב־און, 2020).
2. זווית מחקרית נוספת על הליכי משפט וביוש חליפיים בתקשורת מציעים חוקרי תרבות הידוענים (Celebrity studies) העוסקים בתהליכי ירידת מעמדם של ידוענים (De-celebrification) אשר נחשדים בהפרות חוק או בעבירות מוסר (Keidl, 2022; Mortensen & Kristensen, 2020). חוקרים אלה גורסים כי השיח הציבורי על החשדות נגד הידוען מושפע מהיחסים ומהתלות בין יועצי התקשורת של הידוענים לעיתונאים, למעריצים ולעוקבים ברשתות החברתיות. לשיטתם, ככל שיועצי התקשורת מקצועיים יותר כך הם מצליחים להבליט את נרטיב ההגנה והטענות לחפותו במשפטו הציבורי. מנגד, שיח הביטול והפסילה (Cancel culture) תורם להדגשת נרטיב האשמה במשפט התקשורת של הידוען הנאשם בעבירות מין.

"תרבות הביטול" [Cancel culture]

ספרות המחקר בסוגיית "תרבות הביטול" עודנה בחיתוליה וטרם נחקרה בישראל. התאורטיקנית פיפה נוריס (Norris, 2021) מגדירה את "תרבות הביטול" כפעולה חברתית קולקטיבית המבטאת זעם מוסרי ויוצרת לחץ חברתי לנידוי חברתי של אדם או של אידאולוגיה הנתפסת כמובילה להתבטאות או למעשים פוגעניים. נוריס ואיב נג (Ng, 2020) גורסות כי ישנה זיקה בין "תרבות הביטול" לעלייה בשיעור ההשכלה הגבוהה בקרב האוכלוסייה הכללית ולגידול בעניין ובתמיכה בתרבויות קוויריות, זהויות מיניות היברידיים וזכויות מיעוטים. לדברי קתלין קלארק (Clark, 2020), המופע הראשון של "תרבות הביטול" היה בשנת 2013, בקריאותיהן התקיפות של נשים אפרו־אמריקניות בטוויטר שדרשו להחרים אישי ציבור האחראים לדעתן לאפלייתן החברתית. בהמשך הפכה פרקטיקה זו לאסטרטגיה נפוצה בתנועת #MeToo ובמחאה נגד יחסה האכזרי של המשטרה האמריקנית לאפרו־אמריקנים (#BlackLivesMatter). "תרבות הביטול" הובילה להאצה בפתחת חקירות, הגשת כתבי אישום ושינויי חקיקה. ברם, אסטרטגיה זו מעוררת חשש מביטוי דעה שונה ולא מקובלת (Lukianoff & Haidt, 2018). עם

זאת, יש הטוענים כי השלכותיה ארוכות הטווח של "תרבות הביטול" הן מזעריות בלבד, וכי היא משקפת זעם ומתאפיינת בשיח שטוח שיכולתו להביא לשינוי חברתי מוגבלת (Bouvier & Machin, 2021), וכהוכחה לכך מצביעים על חזרתם המהירה של המנוודים מתעשיית הבידור למרכז הבמה (Keidl, 2021; Ng, 2020).

פרשת אייל גולן וסיקורה בתקשורת הישראלית

אייל גולן הוא הזמר המזרחי הראשון שזכה בתואר "זמר השנה", והצלחתו נזקפת לזכות אלבומו השלישי, שנכתב והופק בידי חברי להקת אתניקס (בלעדיין, 1997). סוציולוגים וחוקרי התרבות הישראלית סבורים ששיתוף הפעולה הזה סלל את דרכו לליבו של קהל רחב שהסתייג בעבר ממוזיקה מזרחית, אשר נחשבה "נחותה" והודרה מלוח השידורים של ערוצי תקשורת מרכזיים (לאור, 2016; סרוסי ורגב, 2014).

שמו של אייל גולן, "אליל הנערות" הנערץ, גלש לחדשות הפלילים בעקבות פרשת "משחקי חברה", שנחשפה לראשונה בנובמבר 2013. הזמר ואביו, דני ביטון, נחשדו בבעילה אסורה בהסכמה של מעריצות קטינות ובהדחת קטינות לשימוש בסמים. עם התקדמות החקירה הסיקו החוקרים כי מקצת הקטינות העידו עדות שקר בחקירתן, אך כמה מהעדויות היו מבוססות. בחודש פברואר 2014 הודיעה פרקליטות מחוז תל אביב כי החליטה לגנוז את התיק נגד אייל גולן בשל מחסור בראיות, ונשלל החשד שקיים יחסי מין עם קטינות (חובל, 2014). בסופו של דבר נסגרו התיקים הפליליים נגד כל המעורבים בפרשה מלבד התיק נגד דני ביטון. ביטון הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירות של הדחה לזנות בנסיבות מחמירות, ניצול קטינים לזנות, שיבוש מהלכי משפט והשמדת ראיה. הוא נידון למאסר של שנתיים. בשנת 2020 תבעו הנפגעות את אייל גולן על הנזקים שספגו בהליך אזרחי שטרם הסתיים בעת כתיבת המאמר.

הסיקור התקשורתי של פרשת החשדות נגד אייל גולן, עד לסגירת תיק החקירה בעניינו בשנת 2014, נבחן מנקודת המבט של מחקרים פמיניסטיים העוסקים בייצוגים תקשורתיים של נפגעות מין בכלל ובייצוגי קטינות בפרט (אלון-תירוש וברגר, 2019). החוקרות מצאו כי הנערות שנפגעו משתייכות לשכבות סוציו-אקונומיות נמוכות, והן הוצגו באופן שלילי ומאשים כנשים פתייניות. התייחסות זו באה לידי ביטוי באמצעות המסגור שלהן כעדות בעייתיות; בטרוויאליזציה של יחסי המין המזדמנים והמקריים שקיימו עם גברים מבוגרים מהן; ובמסגורן כמי שיעשו הכול כדי להתקרב לעולמם הנחשק של ידוענים.

המחקר הנוכחי מרחיב בחינה תאורטית זו לממצאים שנאספו עד סוף שנת 2021. בהתבסס על סקירת הספרות בפרק זה ינותחו גם המאפיינים של תופעת "משפט התקשורת" בסיקור, והשתקפות מסריהן של תנועת #MeToo ו"תרבות הביטול" בשיח על אודותיו בתקשורת הממוסדת ובפייסבוק.

שיטת החקר

שאלת המחקר המרכזית שתיבדק במאמר זה היא: כיצד מוסגרה פרשת אייל גולן בפלטפורמות התקשורתיות השונות? ומהם ההבדלים בין המסגור באתרי החדשות של התקשורת הממוסדת לבין המסגור בשיח בפייסבוק? שאלות המשנה הן: מהו ההבדל בין סוגי המסגור שניתנו לפרשה באתרי החדשות השונים? ומהי הדינמיקה בין הסיקור החדשותי לבין הרשומות שפורסמו בפייסבוק? כדי להצביע על תפיסות העולם השונות המעצבות את השיח הציבורי בפרשת אייל גולן, במחקר נעשה שימוש בגישת הניתוח התמטי (שקדי, 2011), אשר מסייע במיפוי הנרטיבים המרכזיים בסיקור העיתונאי וברשומות בפייסבוק ובניתוח פרשני וכמותני של נרטיבים אלה. המחקר נחלק לשניים:

א. סיקור החשדות נגד אייל גולן באתרי החדשות של התקשורת הממוסדת

במסגרת המחקר נותחו (בידי החוקרת ובנפרד בידי עוזר המחקר) 224 פריטי סיקור, שהם כל הפריטים שפורסמו בשלושה אתרי חדשות (*Ynet*, **וואלה** ו**הארץ**) על אודות פרשת גולן מאז פרצה, בחודש נובמבר 2013, ועד אוקטובר 2021. הפריטים אותרו באמצעות חיפוש הביטוי "אייל גולן" וניפוי פריטים מתקופה זו שלא הוזכרו בהם החשדות נגדו. "פריט" הוא ידיעה או כתבה חדשותית, מאמר פרשנות או מאמר דעה. באתר **הארץ** פורסמו ונותחו 74 פריטים; באתר *Ynet* פורסמו ונותחו 84 פריטים; וב-**וואלה** פורסמו ונותחו 66 פריטים. אתרים אלה נבחרו בשל הפופולריות הרבה שלהם, כפי שעולה מדירוג החשיפה של אתרי האינטרנט בישראל (בן-שושן וורטהיים, 2021). נוסף על כך, הבחירה נועדה להבטיח חשיפה לקולות מגוונים שנשמעו בשיח התקשורת בפרשה, שכן אתרי חדשות אלה מייצגים את הסוגים המרכזיים של העיתונות הכתובה המוכרים במחקר. אתר **הארץ** משתייך לסוגת עיתונות עילית (*Quality press*), ומתאפיין בגישה ליברלית ושמאלית, בעוד *Ynet* ו**וואלה** הם עממיים יותר באופיים ומשתייכים לעיתונות הפופולרית, המיועדת לקהל רחב (Boukes & Vliegthart, 2020; Yadlin & Marciano, 2022).

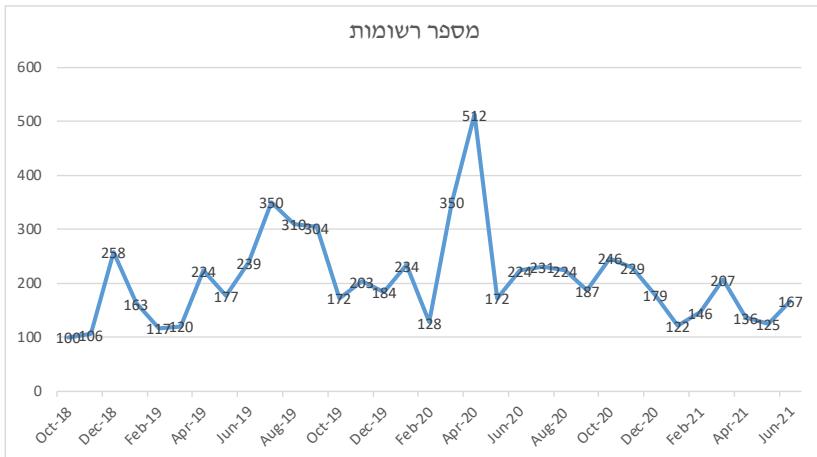
מלבד הניתוח התמטי והפרשני, בכל אתר נספרו ידנית כל פריטי הסיקור הקשורים לכל אחד מהנרטיבים. על בסיס הממצאים חושבו השכיחויות של כל נרטיב יחסית

לכלל הסיקור העיתונאי בשלושת אתרי החדשות, וגם נמדד השיעור של כל נרטיב בכל אחד מהאתרים הנחקרים. חישוב כמותני זה עשוי להצביע על מידת החשיבות שמייחס כל אתר לכל אחד מהנרטיבים, ולהראות אילו היבטים בחרו להבליט באתרים השונים בסיקור הפרשה ואילו בחרו להצניע.

ב. השיח על החשדות נגד אייל גולן בפייסבוק

הנתונים מהשיח על פרשת אייל גולן בפייסבוק בשנים 2018-2021 אוחרזו אוטומטית, באמצעות תוכנת CrowdTangle מבית חברת מטא (פייסבוק). התוכנה מאפשרת לאחזר את כלל הרשומות בפרשה משלוש השנים שלפני נקודת הזמן שבה מתבצע האחזור. כלל הרשומות ותוכניהן יוצאו באמצעות התוכנה תוך חלוקה לקבצי CSV לפי חודשים. גיליונות נתונים אלה כללו 2,724 רשומות על אייל גולן, והארגון לפי חודשים מאפשר לאתר נקודות זמן שבהן גדל מספר הרשומות שפורסמו על הפרשה, ולהשוות אותן לתאריכים שבהם בלטה הפרשה בשיח התקשורת.

תרשים 1. שכיחות הרשומות בנקודות זמן שונות בשנים 2018-2021

בסך הכול נותחו כ-100 מכלל הרשומות שפורסמו בשלוש נקודות שיא בשיח בשנים הנבדקות: (1) בעקבות שידור סרט על הפרשה בערוץ רשת 13 ב־2 ביולי 2019; (2) לאחר פרסום תחקיר בעיתון **הארץ** ב־5 בספטמבר 2019; (3) בעקבות פרסום בחודש אפריל 2020 על כוונתה של עיריית חיפה לערוך משדר טלוויזיה מיוחד עם הזמר

ביום העצמאות. לצורך הגיוון נכללו בדגימה רשומות שפורסמו בקבוצות המייצגות אידאולוגיות שונות ביחס למעשים המיוחסים לזמר וביחס למעמדו הציבורי: קבוצות פמיניסטיות ודפים פמיניסטיים ("שיח פמיניסטי"; "פוליטיקלי קוראת"; איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית), דפים וקבוצות של מעריצי הזמר ("אייל גולן - עמוד המעריצים הרשמי"; "מוזיקה מזרחית-העמוד הרשמי"; "EyalGolanHighlights") וקבוצות המזוהות עם הימין הפוליטי ("התא הסוציאליסטי בליכוד"; "ועדים ופעילי שכונות חיפה"; "מדינה יהודית פייגלין בליכוד"; "מאוחדים להצלת ישראל - United for the Salvation of Israel"). מתוך הרשומות שפורסמו בקבוצות ובדפים השונים נבחרו 100, מהן 40 רשומות מקבוצות ודפים פמיניסטיים, 40 מקבוצות ודפים המזוהים עם הימין הפוליטי, ו-20 רשומות מקבוצות ודפי מעריצים שהמשותף להן הוא הערצה לזמר ומעקב אחר התנהלותו המקצועית והאישית כפי שהיא משתקפת בתקשורת הממוסדת, ולא דווקא אידאולוגיה חברתית ופוליטית. הרשומות שנבחרו לניתוח היו ארוכות ומפורטות, וכללו הבעת עמדה ודעה על הפרשה, ולא רק קריאות גנאי או הערצה. לפיכך נותח מספר נמוך יותר של רשומות מסוג זה מקבוצות ודפי מעריצים.

בפרק הדין יוצג סיכום של כלל ממצאי המחקר האיכותני והמחקר הכמותני, ותידון שאלת המחקר המרכזית, על הדמיון והשוני בין סוגי המסגור שניתנו לפרשת גולן בפלטפורמות התקשורת השונות, ועל תפיסות העולם העולות מהם ומעצבות את השיח הציבורי בפרשה.

ממצאים

א. סיקור החשדות נגד אייל גולן באתרי התקשורת הממוסדת

קריאת פריטי הסיקור העלתה שלושה נרטיבים שונים, שהם קטגוריות הניתוח הבאות: נרטיב האשמה של אייל גולן, נרטיב ההגנה ונרטיב "בית המשפט של דעת הקהל". בנרטיב האשמה, שעל פיו מעשיו של גולן הם עבירה פלילית ומוסרית, זוהו תת-קטגוריות אלה: דרמטיזציה בסיקור מהלכי החקירה; הבלטת הניצול של המעריצות הקטינות, חרף הסכמתן לקיום יחסי מין; ביקורת על סגירת תיק החקירה נגד הזמר. בנרטיב ההגנה, הממעיט באשמה המיוחסת לזמר, נכללו כתבות חדשותיות ומאמרי דעה של כתבים בעיתונים השונים ופרשנים חיצוניים שיש בהן אך ורק תכנים מגוננים. זאת בשונה מכתבות שבהן הובאו בהרחבה האישומים נגד גולן ולצידם התייחסות תמציתית לטענות להגנתו, אשר נכללו בנרטיב האשמה. נרטיב זה שואב משלוש תת-

קטגוריות: "האשמת הקורבן"; "הנאשם הוא הקורבן" ו"עסקים כרגיל", הממזער את השפעת הפרשה על המשך הצלחתו של הזמר.

בנרטיב "בית המשפט של דעת הקהל", המתמקד בדעת הקהל המקוטבת לגבי הפרשה, זוהו תת-קטגוריות אלה: דיווחים עיתונאיים על התנדדות במעמדו הציבורי של הזמר ועל פעולות המחאה והתמיכה בו; ודיון בסוגיות החברתיות והתרבותיות העולות מהפרשה. בנרטיב זה נידונו הנושאים הבאים: תופעת התקשורת השופטת; העונש הציבורי הראוי לאייל גולן; והזיקה בין מאפייניה החברתיים והתרבותיים של החברה הישראלית ליחסה לזמר אייל גולן.

נרטיב האשמה של אייל גולן

נרטיב האשמה נבנה מדיווחים חדשותיים על ההתפתחויות בחקירה, תוך הדגשת ההיבטים הפליליים והלא מוסריים הנחשפים בה.

דרמטיזציה בסיקור חלהכי החקירה

ממד הדרמטיזציה בכותרות בולט בסיקור הפרשה באתר *Ynet*, בעוד ביתר האתרים נבחרו כותרות עובדתיות ולא דרמטיות לדיווחים הפליליים. ברם, ב-*Ynet* בלט הפער בין הכותרות הסנסציוניות ("חגיגות מין עם קטינות" [סניור, 2013א]; "צייד הנערות", המפגשים, הכסף הסמים" [סניור ובלומנטל, 2013]) לבין מיתון נרטיב האשמה בכתבות עצמן. לדוגמה, כבר בשלב שבו היה עדיין צו איסור פרסום על שמו של הזמר, התפרסמה השערה התורמת למיתון ולמזעור האשמה המיוחסת לו: "הזמר עצמו טרם נחקר, ועל פי העדויות שבידי המשטרה, יחסי המין בוצעו ככל הנראה בהסכמה" (סניור, 2013ב). להבלטת נרטיב האשמה של אייל גולן תורמת גם הנטייה להתמקד בהיבטים האנושיים בסיקור (פרסונליזציה), למשל בדגש שהושם ב-*Ynet* על ויכוח שפרץ בין הזמר לעובדי המכס בנתב"ג כששב מחו"ל, שם נפש לאחר שחרורו ממעצר בית. אף שהוויכוח לא הוביל לנקיטת צעדים נגד הזמר, הוא הוצג כעימות בינו ובין הרשויות והובלט בכותרת באתר (ארזואן, 2014).

הבלטת הניצול של ההעריצות הקטניות חרף הסכמתן לקיום יחסי מין

ככל שהתברר במהלך חקירת המשטרה כי הקשרים המיניים בין גולן ומקורביו למעריצות הקטניות לא היו בכפייה, הודגש באתרי החדשות **הארץ** ו**וואלה** אופיים הנצלני והפלילי של המעשים והפגימה המוסרית שבהם גם בנסיבות אלה. למשל, עיתונאים הבהירו כי לפי החוק קיום יחסי מין עם נערה מתחת לגיל 14 נחשב לאונס

גם אם הוא בהסכמה, וקיום יחסי מין בהסכמה עם נערה בגיל 14-16 הוא עבירה של בעילה בהסכמה, שעונשה עד חמש שנות מאסר (שמעוני וגבאי, 2014). כמו כן נמתחה ביקורת על השם התמים והמקטין שהעניקו חוקרי המשטרה לתיק החקירה - "משחקי חברה" או "משחקי פיתוי" (דן, 2013). בדיווחים בשלושת אתרי החדשות הודגשה מצוקתן החברתית והנפשית של הקטינות המוכרות לשירותי הרווחה, אשר הוגדרו "נערות במצוקה" (אפרים ובלומנטל, 2013; שמעוני וגבאי, 2013).

ברם, גם נרטיב מאשים זה התמתן לעיתים באתר *Ynet*, תוך טריויאליזציה של יחסי המין בין הקטינות למבוגרים ונרמול שלהם בדברים שאמרו כמה מרואיינים. לטענתם, הצירוף בין התנהגותן המינית של קטינות בישראל לבין היחס לגיבורי תרבות בחברה הישראלית הוא הגורם ליחסים שנחשפו בין המעריצות למקורביו המבוגרים של הזמר: "בהתחלה רק נוגעים בהן, אחר כך הן נותנות לנשק, ואז זה מגיע ליחסי מין מלאים"; "היום יש יצירת מיתוסים מאמנים נחשקים שאותם הופכים לגיבורי תרבות. פעם העריצו את סוקרטס, והיום מעריצים את אייל גולן" (אפרים ובלומנטל, 2013).

ביקורת על סגירת תיק החקירה נגד הוחדר

במהלך הסיקור הצמוד של מהלכי רשויות החוק בפרשת גולן לא נערכו תחקירים עיתונאיים עצמאיים בנוגע לעדויות ולא נשמעה ביקורת משפטית על מהלכי החקירה, למעט באתר **הארץ**. עם חשיפת הפרשה פורסם מאמר פרשנות משפטי וביקורתי (נגבי, 2013) המייחס לרשויות החוק "ליקוי מאורות מקצועי ומוסרי כאחד" בשל הקלת הראש בחומר הפלילי של הפרשה. לטענת הפרשן המשפטי של **הארץ**, מאחר שישנה לכאורה תשתית ראייתית לכך שהנערות קיבלו תמורה חומרית עבור השתתפותן במסיבות המין, יש להתבסס על התיקון בחוק הפלילי משנת 2000, הקובע שכל מי שנהנה משירותיהן הוא בגדר עבריין פלילי.

ברם, חמש שנים לאחר סגירת תיק החקירה נגד אייל גולן, התחדש העיסוק התקשורתי המאשים בשלושת האתרים הנחקרים בכתבות מעקב (Follow-up) לתחקיר העצמאי שערכו העיתונאים אורלי וילנאי וגיא מרוז בסרט ששודר ברשת 13. בסרט נטען שהמשטרה הדליפה לתקשורת את הידיעה על עריכת החקירה מוקדם מדי, והדבר שפגע בחקירה, ולא נבדקה זהותם של מי שמימנו את ההגנה המשפטית של המתלוננות שהחליטו לחזור בהן מתלוננת. האתרים אף עקבו אחר הדיון המשפטי בניסיונותיו של הזמר למנוע את השידור (ליטמן, 2019).

גם אתר **הארץ** פרסם תחקיר עצמאי על הפרשה (חובל, 2019), החושף דפוס שיטתי של העברת נערות "מיד ליד", שבו היה מעורב גולן עצמו. התחקיר גם טוען למתן

יחס מועדף לזמר לעומת השפלת המתלוננות. בעקבות התחקיר קרא עיתון **הארץ** לפתוח מחדש את תיק החקירה נגד גולן (מאמר מערכת, 2019): "המסר החמור העולה מהאופן שבו פעלו המשטרה והפרקליטות בפרשה זו הוא שמי שנהנה מפרסום, תהילה והערצה - עשוי לחמוק מאימת הדין."

נרטיב ההגנה

בשונה מכתבות שפורסמו באתר *Ynet* והוזכרו לעיל, שבהן הובאו האישומים נגד גולן לצד תוכן ממתן, נרטיב ההגנה שינותח להלן - אשר ממזער את אשמת הזמר - כולל כתבות שפורסמו באתרי העיתונות הפופולרית ולא באתר **הארץ**, ויש בהן אך ורק תכנים מגוונים.

האשמת הקורבן

כשנחשפה זהותו של הזמר, פורסמו באתר *Ynet*, ובבלבד, כתבות המטילות את האשמה על התנהלותן המינית המופקרת של הקטינות ועל הוריהן הלא מתפקדים. למשל, כך אמרה קרובת משפחתו של הזמר:

אני לא צריכה לספר לך איזה בחורות יש היום. הייתי איתו במועדונים, וראיתי איך בחורות מתנהגות וקופצות עליו ויושבות עליו ועולות עליו, עושות הכול כדי להיות קרובות. אני חושבת שאם יש את מי להאשים, זה רק את ההורים הטיפשים ששולחים את הבנות שלהם בצורה כזו למועדונים (מנדל, 3102).

למסע האשמת הקורבנות בשקרים באמצעות דחייה גורפת של טענותיהן והצגתן כלא אמינות מצטרפים "עדי אופיי", חבריו הקרובים והידוענים של הזמר. הפזמונאי יוסי גיספן אמר: "על בסיס ההיכרות שלי איתו, כל החשדות האלו הזויות והסיפור דמיוני. הייתי עם אייל אינספור שעות, ולא ראיתי שום דבר מהדברים שמדברים עליהם" (סניור ומורג, 2013). את הטענות שנועדו ליצור טריוויאליזציה ולגיטימציה ליחסי המין בין גברים מבוגרים לקטינות השמיעו גם מעריצים של גולן שהגיעו לתחנת המשטרה, השמיעו את שיריו ואמרו לעיתונאי *Ynet*: "הבעיה היא שהיום ילדות נראות כמו נשים [...] יש לאייל מלא מעריצות" (מורג ובוקר, 2013). כדי לבסס עוד את האשמת הקורבנות פורסמו באתר *Ynet* ראיות שאינן קבילות בהליך הפלילי - תוצאות בדיקת פוליגרף שנערכה לזמר ומוכיחות שלא ידע את גילן של הקטינות (סניור, 2014). בכתבה לא צוין כי בדיקה זו אינה קבילה בהליך המשפטי.

הנאשם הוא הקורבן

בתקשורת מרכזית בנרטיב ההגנה באתרי החדשות וואלה ו-Ynet הציגה את גולן בתור קורבן משולש - של נסיבות חברתיות, נסיבות אישיות ורדיפת התקשורת המסקרת. הוא הוצג כקורבן של קיפוח עדתי, שמוביל לסטיגמות פליליות כלפי זמרים מזרחים: "זו סטיגמה - זמר מזרחי, אוטו, מנעמי החיים, ועכשיו ייכנס אולי גם עניין של סמים. זה בכלל סמים קלים שרוב המדינה מעשנת" (פרידמן וסולומונוב, 2013). לטיעון זה הצטרפו שחקני כדורגל ידועים: "אם היו קוראים לו ינקלביץ' לא היה רעש. קשה להם לראות אותו מצליח" (בלומנטל, 2013). במאמר פרשנות חריף של כתב הבידור באתר Ynet, טען הכותב כי התנהלותם העבריינית של מעטים מאומני הזמר המזרחי תפגע בשילובה של סוגת מוזיקה זו בתרבות הישראלית ההגמונית: "כיצד תהיה למישהו לגיימיציה לדבר על קיפוח? מי עוד יעז לטעון שעושים לו עוול בכך שלא משמיעים אותו? [...] אל תחזירו את הז'אנר המזרחי לגטו" (שושן, 2013א).

גולן הוצג גם בתור קורבן של נסיבות אישיות קשות, כיוון שאביו נטש אותו. כשנסגר תיק החקירה נגד הזמר, הוא פנה לראשונה אל התקשורת במכתב גלוי, שהתפרסם בשלושת האתרים הנחקרים, והרחיב את הטיעון לחוסר אהבת אב, שהביא אותו לשפל מדרגה ציבורי: "אני מקווה שהציבור הישראלי יבין שאולי הייתה טעות בשיקול דעתי בבחירת האנשים הקרובים אליי, בכמיהה שלי ליחסים טובים עם אבא שלי שנטש אותי בגיל צעיר." גולן גם הפנה אצבע מאשימה לעבר התקשורת המסקרת ותיאר את השפלתו בציבור: "דמי נשפך, ואני נמצא תלוי בכיכר העיר על חבל גדול, וכל אדם שעובר זורק עליי לבנה, ואיני יכול להגיב על כך" (ארד, 2014). תיאור הפגיעה שהסבה לו התקשורת הועצם באמצעות הפניית הזרקור אל הידלדלות משאביו הנפשיים ושועותו לעזרת קהל מעריציו (בוקר, 2013). בתקשורת זה גם פורסמה תמונה שבה הוא נראה מתפלל בכותל המערבי בירושלים (וואלה! סלבס, 2013).

עסקים נרגיל

באתר Ynet נמצאה תקשורת תומכת נוספת, המשקפת ניסיון לייצר נראות חיובית לגולן ולהפיץ מסר כי הוא מתגבר בעזרת מעריציו ושומר על מעמדו הציבורי. האתר דיווח על הופעותיו הראשונות של הזמר, שהפכו למופעים מרגשים של תמיכה בחפותו (שושן, 2013ב), ועל גיונו הכוכבות שלו ואהבת הקהל גם בעיצומה של החקירה:

גולן [...] נתפס כשהוא יוצא מהמלון לכיוון המכונית (פלוס הנהג) שמחכים לו. בדרך הוא עוד הספיק לעזור ליד מספר מעריצים שהפגינו תמיכה והיו חייבים תמונה איתו.

אחרי שהוא נכנס למכונת הוא פיזר חיוכים לעוברי אורח שזיהו אותו ודאג להראות שמצב הרוח שלו חזר להתרומם (ארזואן, 3102).

נרטיב "בית המשפט של דעת הקהל"

בניגוד לנרטיב האשמה של אייל גולן ולנרטיב ההגנה, שעוצבו בעיקר במסגרת יחסיהם של העיתונאים עם מקורותיהם במערכת החוק ועם הסנגורים של החשודים בפרשה, נרטיב "בית המשפט של דעת הקהל" עלה ממעקב אחר פרסומיהם של הגולשים ברשתות החברתיות על הפרשה. אלה כוללים מצד אחד פרסומים של פעילות בארגוני נשים ובאתרים פמיניסטיים, שביקשו להרחיקו מהבימה הציבורית, ומצד שני פרסומים של יועצי תקשורת ומעריצים של הזמר. בהקשר הייחודי של סוגת "משפט התקשורת" (TBM) המאפיין סיקור פרשיות שיש בהן היבט משפטי, הנרטיב החדש "בית המשפט של דעת הקהל" הוא מעין מקבילה תקשורתית, נטולת סמכות חברתית כמובן, לשלב הכרעת הדין ולשלב גזר הדין במשפט הפלילי. כמו בשלבי האחרונים של המשפט הפלילי, נרטיב זה בנוי מהערכה עובדתית מסכמת של תוצאות המעשים המיוחסים לגולן, מסקירת הנסיבות לחומרה ולקולא בטיעונים לעונשו, ומדיון על נורמות לקחים חברתיים מהפרשה.

דיווחים עיתונאיים על התנודות במעמדו הציבורי של אייל גולן ועל פעולות המחאה והתמיכה בו

הסיקור החדשותי של תהליך הירידה במעמדו התקשורתי של אייל גולן משקף את עונשו הציבורי של הזמר במנותק מההליך הפלילי, שהסתיים בעניינו בקול ענות חלושה. האתרים דיווחו על החלטתו להשעות את עצמו מתפקידו כשופט בתוכנית הבידור המצליחה "אייל גולן קורא לך" ועל הסרת שירו מרשימת ההשמעות (פלייליסט) של תחנת הרדיו גלגלצ. ברם, בעוד אתר *Ynet* מיתן את ירידת המעמד בדיווח על הצלחת אלבומו החדש (בוקר, 2014), הובלטה בוואלה הצניחה הכללית בהכנסותיו מהופעות ומהשמעות בתחנות רדיו ארציות ובחתונות (בן נון, 2014א). בניגוד ל-*Ynet*, באתר **וואלה** פורסמו נתונים שנדלו מניטור השיח ברשתות החברתיות, המעידים על ירידת מעמדו: "מ־70 אחוזים של יחס חיובי ויחס חיובי מאוד כלפיו במדיה החברתית הוא התרסק ל-12 אחוזים בלבד של שיח חיובי וחיובי מאוד." שנה לאחר הפרשה נמצא כי אף שהשיח החיובי על אודותיו שב לקדמותו, עדיין עוסקים הגולשים "בהעלמות מיסים, האשמה שמתנכלים לו כי הוא מזרחי ועוד" (בן נון, 2014ב).

בוואלה, וביתר הרחבה באתר **הארץ**, עקבו אחרי המחאה הפמיניסטית נגד הזמר והדהדו את הקריאות שנשמעו בפייסבוק להחרים. פעולות מחאה פמיניסטיות החלו

ביוזמתם של העיתונאים אורלי וילנאי וגיא מרוז (אברהם, 2014), שביטלו את הופעתם בפסטיבל נשים עקב השתתפותו של גולן בו. בהמשך פרצו מחאות נגד הופעותיו של הזמר ברשויות מקומיות שונות (בן נון, 2016; שפיגל, 2017), ונגד ההחלטה של תיאטרון הקאמרי להעלות מחזמר המבוסס על שיריו (אשרי, 2018). בעקבות פרסום ההחלטה להעניק לגולן פרס בכנסת, נכתב באתרים על עצומה אינטרנטית ביוזמת אם שבתה הנערה נאנסה, אשר כתבה:

”העובדה שהזיכרון הציבורי הקצר ומערכת יחסי ציבור משומנת ועתירת מזומנים כיבסו את המעשים של אייל גולן, ותאוות הבצע של ערוצי הטלוויזיה החזירה אותו לפריים טיים - אסור לה בשום אופן לבלבל את הגוף המחוקק [...] אם חברי הכנסת אכן רואים את עצמם כסמן ערכי - אין שום אפשרות שיסכימו להעניק בדעה צלולה פרס לאיש הזה. זמר מפורסם ככל שיהיה, 'יקיר הזמר העברי' - הוא לא” (אשרי וליס, 8102).

לאחר שפורסמו כמה תחקירים עיתונאיים חדשים בשנת 2019, פנו ארגוני נשים לעיריית חיפה בדרישה לבטל את השתתפותו הצפויה של הזמר במשדר העצמאות של ערוץ רשת 13 בעיר, ופורסמה עצומה ברשת, שהוזכרה גם באתר **הארץ**, ובה זעקה אחת הנפגעות: “כל פעם שאני רואה אותו על המסך מוצג כמו איזה גיבור לאומי, הלב שלי נשבר לרסיסים. אין יום שבו הדברים שהוא והחבורה שלו עשו לי כשהייתי נערה, לא עוברים לי בראש.” (שטרן, 2020). המחאה גלשה גם להפגנה בשידור חי בתוכניתו של אברי גלעד (בן נון ואיתיאל, 2020).

מחאת רשת נוספת שסוקרה באתרי החדשות, פרצה בעקבות הפרסום כי הזמר יתארח במסיבת הגאווה השנתית של התקליטן עופר ניסים:

ההופעה של אייל גולן עם עופרה היא סוג של בוקס בפרצוף של הנפגעות על ידו, וגם פוגעת בתדמיתה של הקהילה הגאה שמלחמתה להכרה בזכויותיה היא מהחשובות בדורנו [...] זה יריקה בפנים של הנשים שעומדות לצידנו, זה יריקה בפנים של כל מי שמאמין שיש להעלים את הטרדות המין המציבוריות הישראלית. זה ביזיון שאין דוגמתו (וואלה! תרבות, 1202).

סיקור הדיון בפייסבוק באתרי החדשות אף כלל את המונחים הגסים שהוזכרו בתמלילי החקירה המשטרית: “פּוּת־מּוּבִּיל” לתיאור המכונת שבה הסיעו מקורביו של גולן את המעריצות הקטניות, ו”פּלֶאפּוֹת”, הכינוי שניתן למכשיר הסלולרי שבו הוזמנו הקטינות למפגשים (נפתלי, 2014). בעיתון **הארץ** צוטטו מונחים אלה בסיקור המחאות בפייסבוק נגד שני זמרים שעבדו עם גולן - עידן רייכל ומירי מסיקה: “הגולשת מעיין עמרן שאלה בפייסבוק את מסיקה: 'הוא לקח את הבנות שלך לסיבוב בפותמוביל?' והגולשת שרון

מרטין האשימה אותה בכך שהיא בחרה 'להכשיר את השרץ' (פינקו, 2020).

דיון בסוגיות חברתיות ותרבותיות העולות מפרשת אייל גולן

הדיון בתת־טקטוריה זו כולל מאמרי פרשנות של כותבים חיצוניים וטורי דעה של הכותבים הקבועים שעסקו במגוון סוגיות חברתיות שאינן משפטיות. מקצתם של המאמרים נכתבו בסגנון חריף ואף גס, וקורא לעיתים לפעולה כמקובל ברשתות החברתיות.

תופעת התקשורת השופטת

מקצת הכותבים יצאו נגד משפט התקשורת, ובמיוחד נגד התחקירים שפורסמו ברשת 13 ובאתר **הארץ**, בטענה שהוא מתעלם ממסקנות המשטרה החוקרת והמקצועית, ללא חמלה אנושית: "תניחו לו כבר, ניקרתם בו עד העצם האחרונה, די [...] המשטרה בדקה, אין שום עילה להגיש נגדו כתב אישום, ואם לא מגישים נגדו כתב אישום, אז הוא לא עשה שום דבר בניגוד לחוק" (גפן, 2014). לעומת זאת, מאמר דעה אחר, שנכתב בסגנון גס, שיבח את תרומתו של משפט התקשורת לעידוד הדיון המוסרי בהתנהגותם של ידוענים:

מדובר בסיפור מסריח מהראש שהתגלה כמסריח גם מהתחת [...] התחקיר לקה בחסר, והוא רחוק מלחתום את הפרשה [...] כוחה של הכתבה ששודרה אמש הוא לא בקבילותה המשפטית, אלא בחשיפת ניואנסים חדשים בדינמיקות של המשתתפים בסיפור, בזכותם אנו עשויים להתעורר, לצלול לעומק הפרשה מחדש ולהתעקש לגלות את האמת (סגרסקי, 9102).

העונש הציבורי הראוי לאייל גולן

בדיון הפרשני המקוטב על החומרה המוסרית של החשדות נגד גולן צוטטו גם רבנים ידועים. באתר **וואלה** הובאו דבריו של הרב יובל שרלו: "אי אפשר להזמין לאירוע אדם שהוא רשע כלפי אחרים [...] שמנצל מיניתי אחרים", ולצידם ציטוט של הרב שלמה אבינר: "הקריטריונים שלנו יותר חמורים מהמשטרה" (אדמקר, 2013). מנגד נשמעו טענות כי היחס אל הזמר חושף צביעות וטהרנות בחברה הישראלית. ברוח זו פורסם מאמר דעה סלחני בעיתון **הארץ** (ציפר, 2016): "אומנים, מגתה ועד אייל גולן, מרחפים בתוך שיכרון אוויר הפסגות של העשייה האומנותית, אך מוכרחים גם לחוש באינטנסיביות את הדברים הנחשבים הכי נמוכים ויצריים בחיים, כגון משגלים עם מעריצות צעירות." במאמר נוסף באתר **הארץ** נשמעה קריאה להפריד בין האדם ליצירתו, כדי לא לגרום לדלילות תרבותית:

אם כבר ניקוי אורוות מוסרי, מדוע לא ללכת רחוק יותר? מעניין אם הנשים שזועמות על רייכל מוכנות להיפרד מהאייפון שלהן. בכל זאת, סטיב ג'ובס, מייסד אפל, הגאון והנערץ, התנכר לבתו ליסה במשך שנים, ובתחילה בכלל הכחיש את עצם קיומה ולא רצה להשאיר לה דבר מהונו. אין ספק, מדובר בהתנהגות עלובה ואנטי מוסרית בעליל; מעניין אם אותן נשים הפסיקו להזמין מאמזון אחרי שהתברר כי ג'ף בזוס בגד באשתו, מקנזי סקוט [...] אם החברה תחרים את כל הכישרונות שצמחו בה לטובת קידום של אנשים "נחמדים וטובים" בלבד, דמיינו לעצמכם עם איזו תרבות דלילה נישאר (לוי, 2020).

הזיקה בין מאפייניה החברתיים והתרבותיים של החברה הישראלית לבין יחסה לאייל גולן

מאמרי פרשנות רבים גרסו כי מאחורי יכולת ההישרדות של אייל גולן עומדות תפיסות פטריארכליות בחברה הישראלית, התקשורת המגוננת עליו משיקולי רווחיות, ואפליה מתקנת של זמר מזרחי. מאמרי דעה אחדים שפורסמו לאחר עלייתה של תנועת #MeToo, הצביעו על "תרבות האונס" (Rape culture) המתבטאת בהטרדות מיניות בתעשיית התקשורת הישראלית, וטענו שזו "מחלה ארגונית, אם לא ריקבון של ממש" (זיו, 2017). עוד נטען כי חברת קשת לא מיהרה להשעות את גולן משידוריה, כדי "לנצל עד תום את הרייטינג הגלום בבאז שיצר הנושא" (בר, 2013), וכי מגיש הטלוויזיה גיא פינס סייע בשיקום תדמיתו של גולן כדי לזכות בסיפורים בלעדיים (מייקין, 2019).

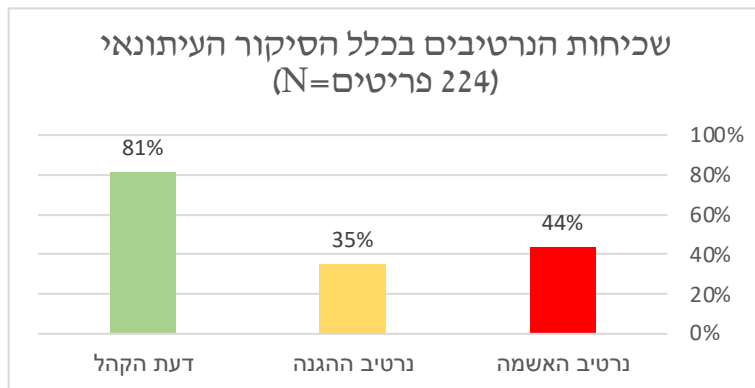
מאמרי דעה אחרים קראו להחרמתו של גולן, בהשראת "תרבות הביטול" ברשתות: "אנחנו לא רוצים לראות ולשמע אותו יותר, אנחנו לא מסכימים שיתייחסו בצורה כזו לנערות שלנו, האחיות שלנו, שאנחנו ניצבים לצידן" (מייקין, 2019); "לטובתו, לטובת הקהל העצום שאהב אותו - שייקח הפסקה ארוכה וייעלם" (שושן, 2014א).

מאמרי פרשנות נוספים טענו כי הזמר שורד בשל אפליה עדתית מתקנת: "הציבור המזרחי, זה שהרים אותו למעמדו - פשוט מסרב לתת לחלום הזה להתרסק" (שושן, 2014ב). בעיתון **הארץ** נכתב כי השיקול העדתי פוגע בעקרון השוויון בפני החוק: "מי תעז להסתכן שמא יוקיעוהו כבת לאלטיה פריווילגית הרודפת מזרחים? [...] פוליטיקת הזהויות מובילה, כמו במקרה הזה, לפגיעה בשלטון החוק: אדם, שהיה צריך לעמוד בפני בחינה משפטית מדוקדקת בשל מעשיו המחפירים, הנהנה מפריווילגיות, מכוח השתייכותו לקבוצה שנחשבת מקופחת" (קמיר, 2019).

לצורך השלמת ניתוח התוכן של הנרטיבים השונים בסיקור העיתונאי של פרשת אייל גולן בתקשורת הממוסדת, יבאו להלן ממצאי הניתוח הכמותני של הסיקור.

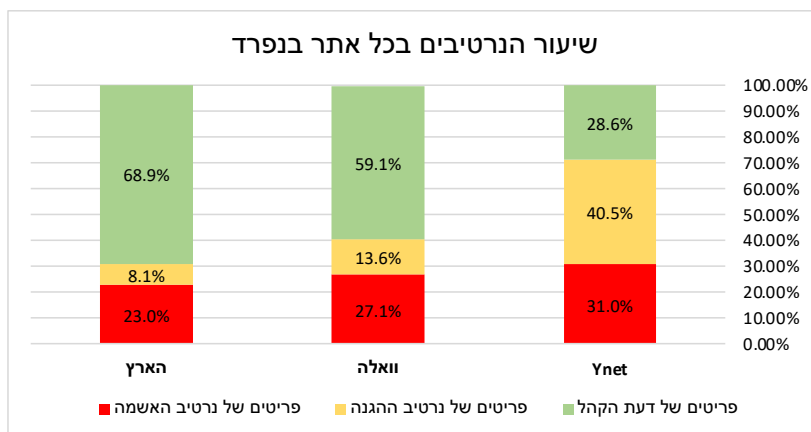
ניתוח כמותני

תרשים 2. שכיחות הנרטיבים בכלל הסיקור העיתונאי של פרשת אייל גולן

מתרשים 2 מתחוור שחלק הארי של מכלול הסיקור של פרשת אייל גולן עוסק בשיח הציבורי לגביה, שאינו משפטי. ממצא חדש זה, שאינו מוכר ממחקרים קודמים על סיקור המשפט בתקשורת, מצביע על פחות בערכו החדשותי של הרכיב המשפטי בסיקור חקירות פליליות, ומשליך על ייצוגי המשפט בשיח הציבורי.

תרשים 3. שיעור הנרטיבים בסיקור פרשת אייל גולן בכל אתר בנפרד

תרשים 3 מגלה כי באתר Ynet זכה נרטיב ההגנה, הכולל טיעונים שממעטים בחומרת העבירות המיוחסות לגולן, לבלוטות מובהקות בפריטי הסיקור בהשוואה לשיעורו באתרים האחרים. עם זאת, באותו אתר היו גם יותר פריטים שבהם הובלט נרטיב האשמה. הסיבות האפשריות לכך שב-Ynet נוצר תמהיל סיקור ייחודי זה, המערב בין הבלטת האשמה להמעטתה, יידונו בהמשך המאמר. ברם, הממצא המרכזי העולה מתרשים זה, אשר תואם לממצא המרכזי בתרשים 2, הוא השיעור הגבוה של נרטיב "בית המשפט של דעת הקהל" בשני אתרים: **הארץ** ו**וואלה**. התרשים מראה כי גם באתר Ynet שיעורו של נרטיב זה בסיקור הפרשה דומה לשיעור נרטיב האשמה של אייל גולן.

הניתוח התמטי של השיח שהתנהל בפייסבוק על החשדות נגד אייל גולן, וסוקר בחלקו גם בתקשורת הממוסדת, מעניק רובד נוסף לדיון בהיבטים החברתיים והתרבותיים העולים מהייצוגים התקשורתיים של הפרשה.

ב. השיח על פרשת גולן בפייסבוק

מקריאת סך הרשומות שנכללו במחקר זה וניתוח הייצוגים השונים של הפרשה בפייסבוק עלו שני נרטיבים בולטים, הוהים לשניים מהנרטיבים בסיקור הפרשה בתקשורת הממוסדת: נרטיב האשמה של אייל גולן ונרטיב ההגנה. בנרטיב האשמה זוהו תת־קטגוריות אלו: קריאות גנאי נגד אישיותו של גולן; ביקורת על מערכת המשפט; מחאה נגד "תרבות האונס" בחברה ובתקשורת בישראל; והבעת תמיכה בנפגעות. נרטיב ההגנה שואב משלוש תת־קטגוריות: ביטויי אהבה והערצה לזמר; דיון ב"האשמת הקורבן"; ודיון בהטיות בסיקור הפרשה בתקשורת הממוסדת.

נרטיב האשמה של אייל גולן

בשונה מנרטיב האשמה באתרים של התקשורת הממוסדת, משתמשי הפייסבוק לא בחנו את ההיבטים המשפטיים של ההחלטה לסגור את תיק החקירה נגד הזמר, והשיח כלל ביקורת רגשית, כעס על מערכת המשפט וזעקה בעד ענישתו הציבורית של הזמר. ברשומות קצרות רבות הובלטו המושגים "פותרמוביל" ו"פלאפוט" כשמות תואר לזמר וכמיצוי הטיעונים לאשמתו. ברשומות ארוכות יותר שימשו ביטויים אלה להדגמת המשמעות החברתית הרחבה של השפלה מילולית של נשים, ולהשלכות האמירות הקשות על נפשן של נשים בכלל ונפגעות עבירות מין בפרט. ביטויים אלה גם שימשו לעידוד פעילות ופעילים לעבור "מדיבור לפעולה", לארגון הפגנות נגד הזמר במרחב הציבורי, ונשמעו בקריאות להחרמתו ולביטול הופעותיו:

ערוץ 31 מתעלם מהמחאה של אלפי ישראליות וישראלים? נבוא להסביר להם באופן אישי: ניצול מיני הוא לא גאוה לאומית!

בראשון הקרוב, מפגינות ומפגינים מול הערוץ בדרישה לבטל את ההופעה של אייל גולן! (איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית, 0202).

נפגעות תקיפה מינית אחדות, שאינן קשורות לפרשה זאת ושקולן לא נשמע בתקשורת הממוסדת, טענו בפייסבוק כי הציטוטים של תומכי אייל גולן בשיח הציבורי מעוררים תסמיני פוסט-טראומה בנפשו המצולקת של נפגעות: "כל עניין אייל גולן, כל הגברים מכל עבר ששמים עלינו פס, שמצדיקים אותם, שמצדיקים אותם, שמעודדים, שלא מפסיקים להאשים את הנשים - מעורר את הפוסט טראומה" (שיח פמיניסטי, 2018). רשומות נוספות הדהדו את הדיון הפמיניסטי בתקשורת הממוסדת והציגו את פרשת גולן כביטוי ל"תרבות האונס" הרווחת בתעשיית התקשורת בישראל. רשומות אלה קראו למחאה ועודדו פעולה חברתית מיידית לביעור התופעה. הכותבות קראו לביטול של אייל גולן וגם לניקוי המרחב הציבורי מגברים בעלי מעמד הפוגעים בנשים:

אנחנו כאן רק כדי להזכיר שהמפיק של תכנית הדגל של הערוץ - "הישרדות" [...] הואשם בהטרדות מיניות [...] אך זה לא מנע מהערוץ המשך העסקתו [...] לערוץ גם לא הייתה בעיה לשלם לזמר אייל גולן סכומי כסף נכבדים על הופעתו ביום העצמאות האחרון [...] תתחילו לנקות את המרחבים מאנשים, מטריידינג וגברים פוגעניים (פוליטיקלי קוראת, 0202).

לאחר פרסום התחקיר בעיתון **הארץ**, העלתה העיתונאית החוקרת, רויטל חובל, רשומה בפייסבוק בשם הנפגעות ט' ונ', כדי לקדם מימון המונים לייעוץ משפטי לצורך הגשת תביעה אזרחית בשמן, וציטטה מדבריהן:

כמעט 01 שנים שאנחנו מושקקות [...] הוא הזמר הכי מפורסם בישראל, עם מלא כוח ומשאבים, והכי חשוב - קהל ענק שתומך בו! נעשו בנו מעשים נוראיים. היינו בתוך גוב האריות, עירומות וחסרות אונים, וכל אחד מהאריות הגיע בתורו וטרף חתיכה מהנשמה התמימה שלנו (שיח פמיניסטי, 1202).

רשומה זו של עיתונאית **הארץ** מעידה על התגייסותה הרגשית והתייצבותה לימין הנפגעות, וקושרת בין הסיקור העיתונאי המקצועי לפעולות המחאה בפייסבוק. התגובות הרבות לרשומה מבטאות תמיכה בנפגעות וזעם כלפי המשטרה שכשלה במיצוי החקירה.

נרטיב ההגנה

הטיעונים שהועלו בנרטיב זה בפייסבוק נשמעו גם מפי מקורביו של הזמר בראיונות בתקשורת הממוסדת, ולפיכך ישנה חפיפה בתכנים שפורסמו בפלטפורמות השונות, לצד הבדלים סגנוניים. רשומות קצרות רבות של מעריצים ביטאו הערצה לזמר באמצעות הכינוי "אייל גולן מלך": "אייל גולן מלך המוזיקה מוכשר עם נתינה לאזולאת חייכן בכל מצב אבא אוהב את ילדים פשוט אתה אדם עם נשמה טובה מעריצה אוהבת" (EyalGolanHighlights, 2020). תת־קטגוריה נוספת הייתה האשמת הנפגעות בפרשה והצגתן כמופקרות ופתיינות, ואת יחסיהן עם הזמר כמקובלים בעולם הזוהר: "האם כל אותן נשים שרצו להעכיר את שמו, להתנגד לו, חשבו שגם לאותן נערות יש חלק בעניין?? לא חשבתן ככה אני צודק?? [...] העיקר להעלות למוקד קורבן יהודי!!!!!" (ועדים ופעילי שכונות חיפה, 2020).

תומכי גולן יצאו נגד המשפט שמנהלת נגד גולן "התקשורת המוטה" בשיתוף פעולה עם "המשטרה המושחתת". חלק מהכותבים טענו כי הדלפות אינטרסנטיות מצד המשטרה פוגעות בזכותם של נאשמים ידועים למשפט הוגן, ואף קראו בחריפות להדחה מיידית של המפכ"ל:

[...] תמלילי חקירה משטרית דולפים לידיעות אחרונות ומפורסמים באין מפריע. [...]

מה קיבל המדליף המשטרתי מהעיתון?

כסף?

מצנח זהב אל הפוליטיקה? [...]

ומה ההבדל בין "משטרה" שכזו, לסתם ארגון מפיוז?

מדוע שאזרח הגון ישתף פעולה אם ארגון שכזה?

אני קורא לשר לבטחון פנים להדיח מיידית את מפכ"ל המשטרה מתפקידו ולפתוח

מיד בחקירת ההדלפות מחקירות המשטרה על ידי גוף בלתי תלוי (מדינה יהודית

פייגלין בליכוד, 2020).

רשומה זו, שנכתבה בידי פוליטיקאי, ומציגה את המשטרה כארגון פשע שראשיו מתקדמים באמצעות קשרים פסולים עם התקשורת המגויסת, חזרה על הטיעון הנפוץ בשיח בפייסבוק, ולפיו התקשורת הממוסדת מבקרת את אייל גולן ממניעים פוליטיים ועדתיים פסולים. תומכי גולן טענו כי התקשורת תוקפת את הזמר משום שהיא פועלת בשליחות השמאל הפוליטי, אשר שונא אותו בשל מוצאו המזרחי ותמיכתו בנתניהו:

מכתב לאורלי וגיא:

תגידו, מי אתם חושבים שאתם? [...]

מה בער בכך לפתוח את תיק אייל גולן, שמוסדות החוק כבר סגרו מזמנו?

[...] הפכת תועמלנים שטחיים מוטים ומטורללים, של אינטרסים ואג'נדות חד צדדיות! (מאוחדים להצלת ישראל, 9102).

רשומה נוספת ששותפה בדפי מעריצים מרחיבה טיעון זה:

הסמולנים שונאים אותו כי:

1. הוא מזרחי ויש לו מבטא.
 2. הוא מרוויח יותר כסף מהם בדרך ישרה ושוכחים שהוא משלם הרבה יותר מיסים מסמולני ממוצע" (התא הסוציאליסטי בליכוד, 2020).
- השימוש בספרה 0 כדי להמחיש את אפסותו של השמאל הפוליטי בישראל, והטיעון שגולן, אף שהודה והורשע בעבירות מס (שחר לוי, 2014), הוא מופת ליושרה עסקית בניגוד לשחיתות הפושה במחנה הנגדי, מדגימים את עוצמת הכעס והשסעים בשיח על הפרשה. זאת בדומה למטענים הרגשיים שנחשפו ברשומות הנכללות בנרטיב האשמה של אייל גולן.

דין וחשנות

מחקר תמטי וכמותי זה בוחן את ההבדלים בין הסיקור של פרשת אייל גולן באתרי החדשות של התקשורת הממוסדת ובין השיח על אודותיה בפייסבוק ומציג את מאפייני השיח התקשורתי והציבורי בנושאי אלימות מינית והליכי משפט וצדק חברתי בחברה הישראלית.

זהו המחקר הראשון העוסק ב"תרבות הביטול" בישראל, והוא מצטרף למחקרים הראשונים על תופעה זו בארצות הברית (Bouvier & Machin, 2021; Norris, 2021) ולספרות המחקר על המרחב החליפי להליכי משפט, "משפט התקשורת" (TBM), שנוצר בתקשורת הממוסדת וברשתות החברתיות (Gies, 2017; Greer & McLaughlin, 2012, 2017; Salter, 2013).

הממצאים העיקריים של המחקר מצביעים על ההשפעות ההדדיות בין הסיקור החדשותי לשיח בפייסבוק על פרשת גולן, שהביאו לשינוי נרטיבי בסיקור הליכים משפטיים בתקשורת הממוסדת ולהבלטת דעת הקהל על הפרשה על חשבון דיון עיתונאי ביקורתי בהליכים עצמם. כך הצטמצמו השלכותיו של השיח הציבורי על המסד המשפטי ועל יחס החברה בישראל לזמר. זאת חרף העלייה במודעות לעבירות מין, בעקבות תנועת #MeToo בישראל, והחשיפה ל"תרבות הביטול" מעבר לים, שהרחיקו מהבימה הציבורית ידוענים שנחשדו בעבירות דומות.

הסיקור בתקשורת הממוסדת הציג אומנם בפני הציבור מגוון קולות מתחרים מרשויות האכיפה ומהחברה האזרחית, אך לא יצר במה חופשית לחילופי דעות לגבי ההליכים הפליליים בעניינו של גולן ולא שיקף חשיבה חברתית חליפית לקטגוריות משפטיות מקצועיות.

מחקרים קודמים שנערכו במדינות מערביות על סוגת "משפט התקשורת" מצאו שהיא התאפיינה בהבלטת נרטיב האשמה בתקשורת הממוסדת ובניתוח עצמאי של חומר הראיות בפרשיות שעוררו עניין ציבורי, הן בעיתונות והן ברשתות החברתיות (Gies, 2017; Greer & McLaughlin, 2012, 2017). בניגוד לכך, במחקר הנוכחי נמצא מיעוט תחקירים עיתונאיים על התנהלות המשטרה בפרשה בהשוואה למקובל בסוגה זאת. תרשים 3 מגלה כי ישנו פער בין השכיחות של נרטיב האשמה של אייל גולן בסיקור החדשותי באתר *Ynet* לבין שכיחותו ביתר האתרים. אפשר שפער זה נובע מסגנון העריכה המקובל באתר *Ynet* (פוגץ' ופלאג, 2020). בתחילת הפרשה הסיקור ב-*Ynet* כלל פריטים קצרים רבים שהתמקדו במעקב אחר רשויות החקירה, והיוו את חלק הארי של נרטיב האשמה של אייל גולן. לעומת זאת, בשני האתרים האחרים סוקרה הפרשה כבר בשלבי החקירה בפריטים ארוכים יותר. זאת ועוד, בשל לחצי השוק התחרותי שבו מצויים העיתונים ואתרי החדשות, מתמקד הסיקור בדרימה ובקונפליקט (גיגי ואח', 2021). אם כן, אתר *Ynet*, שבו הובלט כאמור נרטיב ההגנה (תרשים 3), סיקר בהרחבה גם את נרטיב האשמה של אייל גולן מטעמים מסחריים. ברם, בשל המספר המזערי של תחקירים עיתונאיים עצמאיים בפרשה (שניים בלבד), לא נוצר בפרשה זו לחץ ציבורי משמעותי על המשטרה לפתוח מחדש את תיק החקירה, בניגוד לפרשיות קודמות, שבהן הציגה העיתונות החוקרת מארג נרחב של ראיות שלא היו ידועות למשטרה (אסנהיים ופורת, 2020; ליבונטין, 2019).

במקום זאת התמקדה העיתונות בנרטיב סיקור חדש, "בית המשפט של דעת הקהל", על חשבון מידע ופרשנות משפטיים מקצועיים. אפשר שמאחורי שינוי זה ניצבים שיקולי רייטינג המושפעים מהמשבר באמון הציבור במסד המשפטי, ועליית החשיבות המיוחסת לדיונים ברשתות החברתיות. האדרת כוחה של רשת פייסבוק באמצעות מעקב בתקשורת הממוסדת אחר המתפרסם בה התרחשה גם בעבר בדיווחים על מחאות חברתיות וירטואליות (לוין, 2012), והעידו עליה כתבי משפט בישראל (פלאג, 2022). אולם, הפיכת הסיקור של "בית המשפט של דעת הקהל" לשווה ערך לסיקור החשדות נגד אייל גולן, הן מעמדת התביעה והן מעמדת ההגנה, מעיד על עלייה בחשיבות המיוחסת לדעתו של הציבור הכללי על המשפט. נרטיב זה, המאפשר הפצת מידע על רגשות הציבור, יוצר תיבת תהודה שבה שומע הציבור את עצמו על חשבון שיח משפטי מקצועי. הבלטת דעת הקהל בסיקור החדשותי יוצרת התגוששות

בין החוק ובין האינטואיציה של צדק בקרב הציבור. נוסף על כך, כפי שנתגלה גם במחקר קודם על "תרבות הביטול" (Bouvier & Manchin, 2021), הכללת השיח בפייסבוק בתקשורת הממוסדת הפכה את השיח המשפטי הציבורי בפרשה זו לרדוד ורצוף סתירות לגבי היבטיה העובדתיים, מה שפוגע ביכולת להניע את הציבור לפעולה חברתית.

מתחוויר כי השיח על פרשת גולן בתקשורת הממוסדת שיקף את השיח הרגשי והלא קוהרנטי שהתפתח בפייסבוק בנושאי משפט וצדק חברתי שעלו בפרשה והזין אותו. כך למשל הייתה סתירה בין הצגתו של גולן כקורבן של אפליית מזרחים וימנים במסד המשפטי מחד גיסא, לבין הקריאה ה"מזרחית" בהמשך כי החלטת הפרקליטות לסגור את תיק החקירה היא הוכחה ניצחת לחפותו, מאידך גיסא. מנגד, גם הטענות של הכותבות הפמיניסטיות, שהעניקו רשות לתקשורת לשפוט ולהעניש את גולן במנותק מתוצאות החקירה המשטרית, וגרסו כי גם התנהגות שאינה פלילית אך היא בלתי מוסרית מחייבת ביטול, משקפות תפיסת צדק בינארית ורגשית, שאינה מבחינה בין עבירות מין שונות מבחינת חומרתן.

זאת ועוד, השיח התקשורתי על עבירות מין בפרשה זו חושף את המשך ההתגוששות בין תפיסות שמרניות פטריארכליות לגבי עבירות מין לטיעונים ליברליים (בן-עטר ואח', 2021), מה שמונע שינוי תודעתי ביחס לעבירות מין ואת כינונה של "תרבות הביטול" בישראל. קולן האותנטי של המתלוננות בפרשה לא נשמע אלא רק כעבור חמש שנים מסגירת תיק החקירה, בשל רצונן בפרטיות וגם משום שהוגדרו נערות במצוקה שחיו בשולי החברה, ולא זכו לאמפתיה וללגיטימציה שלהן זכות "קורבנות אידאליות" ממעמדות גבוהים יותר (De Benedictis et al., 2019). לפגיעה שנפגעו צעירות אלה לא היה ביטוי פוליטי מובהק כשנחשפה הפרשה, וגם בהמשך הן לא זכו להזדהות ציבורית, בשונה מנשים פריווילגיות יותר שהיו מעורבות בתנועת #MeToo, זאת בשל מיקומן השולי, ואף שארגוני נשים ועיתונאים חוקרים בודדים התייצבו לימין. כמו במחקרן של אלון-תירוש וברגר (2019), שעסק בשלבים הראשונים של פרשת הזמר אייל גולן, גם במחקר זה נמצא כי הנערות הוצגו באופן שלילי והואשמו בהיותן נשים פתייניות ועדות בעייתיות, שיעשו הכול כדי להתקרב לעולמם הנחשק של ידוענים, לצד טריוויליזציה של יחסי המין המזדמנים והמקריים שקיימו עם גברים מבוגרים מהן. ברם, בניגוד למחקרן של בן-עטר ואח' (2021), שהצביעו על הנטייה להאשמת הקורבן ועל הכישלון במסגור הפרשה כחלק מתופעה רחבה של אלימות נגד נשים, במחקר זה נמצא כי בהמשך סיקור הפרשה התרחב הדין בשורשים החברתיים לאלימות מינית, בדומה לממצאים מארצות הברית (Bloomfield, 2019) ואוסטרליה (Simons & Morgan, 2018). הסיקור כלל מאמרי דעה המראים כי העורכים ומקצת

העיתונאים רואים באלימות נגד נשים בעיה חברתית מבנית ולא רק בעיה נקודתית. עם זאת, הדגשת המשמעות החברתית של עבירות המין בפרשה, ללא הרחבת הדיון והסיקור למצבן של המתלוננות עצמן, תרמה להשתקתן במרחב הציבורי.

בדומה לממצאי מחקר שעסק בשיח על אלימות מינית ברשתות החברתיות (Sills et al., 2016), גם במחקר זה נמצא כי השתיקה של הנפגעות הפכה לזעקה בפייסבוק, פלטפורמת ביטוי שבה הדהדו גם מסריהם של ארגוני נשים (Billard, 2020). ואולם, כמו במחקרים קודמים בעולם ובישראל, שבהם נדגמו רשומות המייצגות קבוצות אידיאולוגיות מגוונות, נמצא כי השיח המקוון גם שחזר את האשמת הקורבן ושעתק תפיסות המשקפות את "תרבות האונס", בעיקר בדמות תגובות פוגעניות ומאשימות המופנות לנפגעות (דנציג־רוזנברג ופלג, 2020א, 2020ב; Salter, 2013). לא זו אף זו, היחס הסלחני המקובל בתקשורת הממוסדת בישראל כלפי ידוענים הנחשדים בעבירות מין (להב, 2008) משתקף בקריאה להפריד בין האומן ליצירתו בתקשורת הממוסדת ובחזרה התכופה על סיסמאות התמיכה ב"מלך" בפייסבוק. הרשומות בעמודי המעריצים בפייסבוק, הבלטת נרטיב ההגנה באתר *Ynet* ותת־קטגוריית הסיקור "עסקים כרגיל" באתר זה, המדגישה את הצלחותיו העסקיות והחברתיות של הזמר, מדגימים את ההקבלה בדינמיקה בין יועצי התקשורת והשיווק של גולן לעיתונאים של *Ynet*, המסכימים להבליט את מסריהם, ובין היועצים לקבוצות המעריצים בפייסבוק. תצורת יחסים זו, המתאפשרת בזכות יכולתו הכלכלית של הזמר המצליח לממן מערך משומן ועתיר קשרים של יחסי ציבור, מאפשרת להפוך את סיקור הירידה במעמדו של אייל גולן (Mortensen & Kristensen, 2020) (*De-celebrification*) מזירה מרכזית של דיון במוסר חברתי למפגן תמיכה והערצה. זוהי תמונת מראה ליחסי התלות שתועדו במחקר בישראל בין כתבי הפלילים והמשפט ליועצי תקשורת (פלג, 2022), וגם נדונו במאמרי דעה אחדים על הפרשה באתר **הארץ** (מייקין, 2019; סער, 2022). לפי מאמרים אלה, ההחלטה להרחיב את סיקור נרטיב ההגנה של אייל גולן באתר *Ynet* השפיעה על החלטת דובריו של גולן להעניק ריאיון בלעדי של הזמר לקבוצת ידיעות אחרונות. שיקולי רייטינג אלה, המושפעים מיכולתו הכלכלית וכוח השפעתו של גולן על התקשורת הישראלית, מצמצמים את מופעי "תרבות הביטול" בפרשה.

עוד יש לזכור כי בחקר התרבות הישראלית גולן הוא דוגמה לזמר מזרחי שהצליח לסחוף קהל רחב שהדיר את זמרי המוזיקה המזרחית בעבר (סרוסי ורגב, 2014). לפיכך, הטיעונים כי גולן מופלה לרעה בגלל היותו זמר מזרחי, שנשמעו הן בנרטיב ההגנה בתקשורת הממוסדת והן בשיח בפייסבוק, הדהדו רגשות עמוקים כלפי אייל גולן כסמל, וסייעו להתגברות על הקריאות לביטולו. מאחר שמהותה של "תרבות הביטול" (Clark, 2020) היא קריאה של מודרים להדרת בעלי כוח, הצליחו יועצי התקשורת, לצד

אנשי מפתח רבים ממוצא מזרחי בתקשורת ובעולם התרבות בישראל (לאור, 2016), למסגר את גולן בתור קורבן של נסיבות משפחתיות חריגות ואפליה חברתית, ובכך להצילו מהקריאות להדחתו ולגבור על התמיכה בנפגעות, שאף הן ממוצא מזרחי.

לסיכום, בדיון התקשורתי שהתעורר בפרשת גולן בסוגיות של אפליה עדתית וצדק חברתי, ובשאלה האם גם עבירות מין בהסכמה הן ניצול של יחסי כוח, נחשפו מטענים רגשיים ושסעים חברתיים עמוקים. שיח קונפליקטואלי ושטוח זה התגלה כחסר יכולת הנעה חברתית, בהתאמה למחקרים קודמים על הרחקה וביטול (Bouvier & Machin, 2021; Salter, 2013). החשיבות החברתית של חקר השיח הציבורי על אודות מדג הענישה בעבירות מין מסוגים שונים נובעת מההנחה כי גם בעלי תפקידים במערכת המשפט נוטים לחשיבה סטריאוטיפית ותפיסות ענישה הדומות לאלו של הציבור הרחב (Nahn et al., 2012). נוסף על כך, מחקרים על סיקור תקשורתי של מערכת המשפט הם בעלי חשיבות להבנת הגורמים לירידה באמון הציבור במוסד חברתי זה.

מגבלתו של מחקר זה נעוצה בהתמקדותו בפרשה אחת בלבד. יש להמשיך ולערוך מחקרים על תהליכי הביטול של ידוענים אחרים שנחשדו בעבירות מין, אשר אינם משתייכים לקבוצות מוחלשות בחברה הישראלית. בהתאמה לכך, יש לחקור גם את השיח על הנפגעות בפרשות שונות, את הנסיבות ואת השיח התקשורתי המאפשר את שובם של "מבוטלים" נוספים ל"כס המלכות" בזירה הציבורית.

רשימת המקורות

EyalGolanHighlights [דבורה אברזיל] (2020, 12 באוקטובר). אייל גולן מלך המוזיקה מוכשר עם נתינה לאזולאת... [עדכון סטטוס]. <https://www.facebook.com/groups/174752885946475/permalink/3380645442023854>

אברהם, ד' (2014, 28 בינואר). רק מה שאת אוהבת. וואלה. <https://b.walla.co.il/item/2716023>
אדמקר, י' (2013, 13 בנובמבר). רבנים: אסור להזמין לחתונה זמר הולל. וואלה. <https://judaism.walla.co.il/item/2696624>

איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית (2020, 22 באפריל). ערוץ 13 מתעלם מהמחאה של אלפי ישראליות וישראלים? נבוא להסביר להם באופן אישי: ניצול מיני הוא לא גאוה לאומית!... [עדכון סטטוס]. <https://www.facebook.com/AssociationRapeCrisisCentersIsrael/photos/a.162131877177309/2972824919441310/?type>

אלון-תירוש, מ' וברגר, א' (2019). מי ניצל מינית את מי? מסגורן של הנערות בסיקור העיתונאי של פרשת "הזמר המפורסם והקטינות". מגדר: כתב עת אקדמי רב תחומי למגדר ופמיניזם,

https://a0892f23-8915-4259-a76e-148e464cfcf1.filesusr.com/ugd/6ec31f_c88dd5_0363a445838dc528a1fc223039.pdf .6

אנדרמן, נ' (2021, 26 בדצמבר). בלי הנחות, בלי סנטימנטים, בלי טיפת נוסטלגיה. הביטול הוא המהפכה לה חיינו. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/cinema/.premium-MAGAZINE-1.10489813>

אסנהיים, ע' ופורת, א' (2020). "אמת משפטית" ו"אמת עיתונאית": על משפט, תקשורת ותפקיד העיתונות החוקרת. בתוך ש' אפק, ע' גרוסקופף, ש' ליפשיץ וא' שפיגלמן (עורכים), **ספר מנחם פינקלשטיין: משפט, ביטחון וספר** (עמ' 425-441). נבו.

אפרים, ע' ובלומנטל, א' (2013, 22 בנובמבר). רוב הנערות שנוצלו - במצוקה: "היו על הקצה". *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4456479,00.html>

ארד, ד' (2014, 4 בפברואר). אייל גולן: "מפח הנפש שלי גדול ביותר - רציתי אבא!!!". **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/music/1.2235114>

ארזואן, ש' (2013, 9 בדצמבר). חזר לחייך: איך נראים החיים של אייל גולן? *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4463052,00.html>

ארזואן, ש' (2014, 29 ינואר). נחיתה קשה: אייל גולן עוכב במכס. *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4482542,00.html>

אשרי, מ' (2018, 29 במאי). פורום יוצרות התיאטרון על המחזמר משירי אייל גולן בקאמרי: "יריקה בפרצוף". **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/theater/1.6132747>

אשרי, מ' וליס, י' (2018, 9 בדצמבר). חברים בשדולת הזמר העברי בכנסת נגד הענקת הפרס לאייל גולן. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/music/1.6727301>

בוקר, ר' (2013, 24 בנובמבר). יוצא לחופשי: "אייל גולן הזדעזע מהעליהום". *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4457359,00.html>

בוקר, ר' (2014, 5 ביוני). לראשונה מאז הפרשה: אייל גולן בפלייליסט של גלגל"צ. *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4527413,00.html>

בלומנטל, א' (2013, 21 בנובמבר). יו"ר מרמורק: "אייל גולן מופלה בגלל מוצאו". *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4456049,00.html>

בלומנטל, א' (2018, 2 בפברואר). האמן בועז ארד התאבד לאחר שפורסם שניהל מערכות יחסים עם תלמידות. *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5079755,00.html>

בן נון, ש' (2014, 7 באפריל). קריסת אייל גולן: השמעה אחת בלבד בגלי צה"ל ובגלגלצ מתחילת הפרשה לשלושת שיריו החדשים. **וואלה**. <https://e.walla.co.il/item/2735810>

בן נון, ש' (2014, 13 בנובמבר). ים של טעויות: שנה אחרי פרשת "משחקי חברה" - מה קרה לאייל גולן? **וואלה**. <https://e.walla.co.il/item/2800339>

- בן נון, ש' (2016, 11 בספטמבר). מחאה נגד הופעת אייל גולן באירוע של עיריית ירושלים: "יש כאן ציבור שמרגיש פגוע". **וואלה**. <https://e.walla.co.il/item/2996310>
- בן נון, ש' ואיתאל, י' (2020, 26 באפריל). המחאה נגד רשת 13 ואייל גולן הגיעה בשידור חי לתוכנית של אברי גלעד. **וואלה**. <https://e.walla.co.il/item/3353644>
- בן־עטר, א', דייגבאי, א' ויונס־אהרוני, ג' (2021). "הם משלנו" - סיקור תקשורתי דינמי של אונס קבוצתי: מקרה איה נאפה. **קשר**, 57, 8-30. <https://www.jstor.org/stable/2709794>
- בן־שושן, י' וורטהיים, ד' (2021, 13 בספטמבר). אפקט הקורונה יורד, וחושף מהפך בצמרת האתרים הפופולריים בישראל. **וואלה**. <https://b.walla.co.il/item/3459795>
- בר, ד' (2013, 20 בנובמבר). עין צוחקת, עין זורקת: המשחק הכפול של קשת. **וואלה**. <https://b.walla.co.il/item/2696544>
- ברנר, י', רבינוביץ', א' ואפרתי, ע' (2021, 22 באפריל). יהודה משי זהב ניסה לשים קץ לחייו, מצבו אנוש. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/news/education/1.9735925>
- גורלי, מ' (2021, 20 ביוני). טחנות הצדק של התקשורת. **כלכליסט**. https://www.calcalist.co.il/local_news/article/rkGjjzt9u
- גיגי, מ', גוזנסקי, י' וגוטמן א' (2021). חוק אחד, נרטיבים רבים: מסגור הדיונים על חוק הלאום בעיתונות הכתובה והאינטרנטית בעברית ובערבית. **קשר**, 57, 131-154. https://dcenter.tau.ac.il/sites/abraham.tau.ac.il/files/media_server/daniel%20abraham/kesher/57/6_Kesher57_Gigi_Gozansky_Gutman.pdf
- גמזו, ס' (2013, 8 בדצמבר). המסמר האחרון בארון של ארץ ישראל הישנה והטובה. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/music/1.3412042>
- גפן, א' (2014, 30 בינואר). תפסיקו לרכוב על הגב של אייל גולן. **וואלה**. <https://news.walla.co.il/item/2716580>
- דן, א' (2013, 24 בנובמבר). "משחקי חברה"? שם של חקירה לא רצינית. *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4457394,00.html>
- דנציג־רוזנברג, ה' ופלג, ע' (2020). Post ופוסט־טראומה: תהליכי עיבוד הרגשות של נפגעות תקיפה מינית בהליך הפלילי ובפייסבוק. **משפט, חברה ותרבות**, ג, 386-343. <https://law.biu.ac.il/sites/law/files/shared/segel/posttrauma.pdf>
- דנציג־רוזנברג, ה' ופלג, ע' (2020). #גם_אני משפיעה על המשפט? נקודת המבט של נפגעות עבירות מין בשאלת השפעת התקשורת הממוסדת והרשתות החברתיות על המשפט. **משפטים על אתר**, יד, 1766. <https://lawjournal.huji.ac.il/article/24/1766>
- מאמר מערכת (2019, 9 בספטמבר). לפתוח מחדש את התיק. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/opinions/editorial-articles/premium-1.7811138>

- הדס, נ' (2021, 26 בדצמבר). "תרבות הביטול" היא פיקציה. הנפגעות הן המבוטלות האמיתיות. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/premium-MAGAZINE-1.10487329>
- התא הסוציאליסטי בליכוד (2020, 14 באפריל). **הסמולנים שונאים אותו...** [עדכון סטטוס]. Facebook. <https://www.facebook.com/2187282951380903/posts/2740316806077512>
- וואלה! סלבס (2013, 19 בנובמבר). אייל גולן מתפלל בכותל: "גם כשקשה, אלוקים לא רחוק". **וואלה**. <https://celebs.walla.co.il/item/2696046>
- וואלה! תרבות (2021, 26 יוני). "יריקה בפרצוף": מחאה נגד השתתפותו של אייל גולן במסיבה של עופר ניסים. **וואלה**. <https://e.walla.co.il/item/3444301>
- ועדים ופעילי שכונות חיפה (2020, 31 במאי). **האם חשבתן אולי לרגע פעוט, טיפ'לה לחשוב, שלטנו צריך שניים??...** [עדכון סטטוס]. Facebook. <https://www.facebook.com/groups/347661842298662/permalink/1002326466832193>
- זיו, א' (2017, 6 בנובמבר). למה ב"קשת" לא מתנערים ממטרידנים? **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/blogs/itayziv/BLOG-1.4572496>
- חובל, ר' (2014, 5 בפברואר). הפרקליטות גנזה את התיק נגד אייל גולן. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/news/law/2014-02-05/ty-article/0000017f-db5e-df9c-a17f-ff5e017d0000>
- חובל, ר' (2019, 5 בספטמבר). השיטה, ניצול המערצות, מחדלי המשטרה: מסמכי החקירה בתיק אייל גולן נחשפים לראשונה. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/music/premium-MAGAZINE-1.7798619>
- לאור, ט' (2016). "ובמקום הראשון במצעד...": תמהיל הטעם המוזיקלי הרווח בחברה הישראלית. **סוגיות חברתיות בישראל**, 2, 173-200. https://store2.ariel.ac.il/downloadable/download/sample/sample_id/1
- לב-און, א' (2020). הערות על אודות המאפיינים והתוצאות של הדמוקרטיזציה של השיח הציבורי על משפט וצדק: הפעילות למען צדק לרומן זדורוב כמקרה בוחן. **המשפט, כה**, 187-224.
- להב, ה' (2008). "מקרה מזועזע": סיקור תקשורת של תקיפות מיניות בישראל. **חברה ופוליטיקה**, 10. www.tau.ac.il/institutes/herzog/igarta10.pdf
- לוי, י' (2020, 3 בנובמבר). עידן רייכל הוא קול מוזיקלי, לא קול מוסרי. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/blogs/yasminelevi/BLOG-1.9284380>
- לוי, ד' (2012). חרם הקוטג': מפגש בין "הגיון המדיה" ל"הגיון הרשת". **קשר**, 43, 23-28. http://humanities1.tau.ac.il/shalom_rosenfeld/images/43-heb/%D7%93%D7%95%D7%99%D7%9F%D7%9C%D7%95%D7%99%D7%9F.pdf

ליבונטין, ג' (2019). הסיפור של ברנס: השפעת התקשורת והלחץ הציבורי על זיכוי של עמוס ברנס. **מעשי משפט**, י, עמ' 369-404. https://law.tau.ac.il/Maasei_Mishpat_J.404-369

ליטמן, ש' (2019, 26 בדצמבר). תחקיר אייל גולן אצל אורלי וגיא: האם ייתכן שחקירת המשטרה לא נועדה למצוא שום דבר מלכתחילה? **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/television/tv-review/.premium-1.7432632>

מאוחדים להצלת ישראל (2019, 10 באוגוסט). **מכתב לאורלי וגיא: תגידו, מי אתם חושבים שאתם? מי שמכם? מה הפכתם את עצמכם לבית משפט? ...** [עדכון סטטוס]. / Facebook. <https://www.facebook.com/456088887935762/posts/1058728417671803>

מדינה יהודית פייגלין בליכוד [משה פייגלין]. (2020, 9 בינואר). **מה שצריך לעניין אותנו אינם אמרי השפר של אחד - אייל גולן ...** [עדכון סטטוס]. / Facebook. <https://www.facebook.com/230709873674802/posts/2725432277535870>

מורג, ג' ובוקר, ר' (2013, 21 בנובמבר). מעריצי גולן באו לתמוך: "בנות משקרות בגיל". *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4456030,00.html>

מייקין, ש' (2019, 10 בספטמבר). גיא פינס, תפסיק להיתמם. הגיע הזמן לבחור צד. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/opinion/.premium-1.7829620>

מנדל, ר' (2013, 11 בנובמבר). קרובת משפחה של גולן: "הורי הבנות אשמים". *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4455836,00.html>

משגב, א' (2021, 14 אוקטובר). שטרן זה לא הסיפור. ירדתם מהפסים. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/opinions/.premium.HIGHLIGHT-1.10290909>

נגבי, מ' (2013, 25 בנובמבר). אייל גולן: תיק מבוסס. בהחלט. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/opinions/.premium-1.2173494>

נפתלי, מ' (2014, 27 בינואר). גזר דין חברתי - זה העונש הראוי לאייל גולן. *Mako*. <https://www.mako.co.il/culture-showbiz/Article-776d3f17c3d341006.htm>

סגרסקי, א' (2019, 3 יולי). מה זה משנה חוקי או לא? הסיפור על אייל גולן מסריח ורקוב. **וואלה**. <https://e.walla.co.il/item/3245356>

סניור, א' (2013, 14 בנובמבר). חגיגות מין עם קטניות. פרשת הזמר מסתעפת. *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4453380,00.html>

סניור, א' (2013, 13 בנובמבר). בדיקה: זמר מפורסם קיים יחסי מין עם בת 15. *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4453320,00.html>

סניור, א' (2014, 24 בינואר). גולן עבר פוליגרף: ידעת שהן לא בנות 16? *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4480506,00.html>

סניור, א' ובלומנטל, א' (2013, 21 בנובמבר). "ציד הנערות", המפגשים, הכסף, הסמים ופקודת המבצע. הכול על פרשת אייל גולן. *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4456064,00.html>

סניור, א' ומורג, ג' (2013, 20 בנובמבר). החשד נגד גולן: מין עם קטינות במסעדה. *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4455922,00.html>

סער, צ' (2022, 20 יוני). אייל גולן עדיין ממלא אצטדיונים, ועל מה המחאה? מחיר הקולה בהופעה. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/mejunderet/2022-06-20/ty-article-magazine/.highlight/00000181-802e-d88f-add9-8fafd8d60000>

סרוסי, א' ורגב, מ' (2014). **מוזיקה פופולרית ותרבות בישראל**. האוניברסיטה הפתוחה.

פוגץ, ד' ופלג, ע' (2020). "לצאת מהפיקסלים" - הוויתור על פרטיותן של נפגעות עבירות מין בראי המשפט והתקשורת. **משפטים על אתר, יד**. <https://lawjournal.huji.ac.il/sites/default/files/2021-01/mishpatimonline-14-116.pdf>

פוליטיקלי קוראת (2020, 23 באוגוסט). **ברגעים אלו ערוץ 13 מחשיכים את המסך שלהם כאות הזדהות עם המחאות נגד תרבות האונס בישראל...** [עדכון סטטוס]. <https://www.facebook.com/politicallycorret/photos/a.591747104219676/349079700431465/?type=3>

פינקו, נ' (2020, 29 בספטמבר). "מכשירה את השרץ": ביקורת נגד שיתוף הפעולה בין מירי מסיקה לאייל גולן. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/music/2021-09-29/ty-article/0000017f-e3f8-d568-ad7f-f3fb9ffc0000>

פלג ע' (2012). **דלתיים פתוחות: השפעת התקשורת על המשפט בישראל**. מטר.

פלג, ע' (2022). המלכוד של עיתונאי המשפט בישראל בעידן המקוון. **מסגרות מדיה**, 21, 68-99. <https://doi.org/10.57583/MF.2022.21.10002>

פרידמן, ע' וסולומנוב, ס' (2013, 20 בנובמבר). המוזיקה המזרחית על הכוונת: "מקווים בשביל אייל גולן ובשבילנו שהכל עורבא פרח". *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4455889,00.html>

ציפר, ב' (2016, 5 במרץ). הדרישה מאייל גולן לגלות מוסר מוכיחה: החברה הישראלית חסרת תרבות. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/magazine/zifferland/.premium-1.2872092>

קורן, א' (2008). ההבניה של אונס בעיתונות והפוליטיקה של האשמת הקורבן. בתוך א' שוהם (עורכת), **הפיקוח על עבריני מין בישראל: ענישה או טיפול?** (עמ' 221-234). פרלשטיין גינסר.

קורן, ד' (2021, 26 בדצמבר). מטרות המהפכה חשובות, אבל אוי, כמה שהיטמטמנו בדרך. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/literature/.premium-MAGAZINE-1.10486911>

- קמיר, א' (2019, 10 בספטמבר). פוליטיקת הזהויות מצילה את אייל גולן. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/opinions/.premium-1.7829355>
- קפלנסקי, ת' (2021, 26 בדצמבר). המלחמה בתרבות הביטול היא לא יותר ממאבק על הזכות הקדושה להתגזען ולהטריד. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/.premium-MAGAZINE-1.10487459>
- שושן, א' (2013, 21 בנובמבר). אל תחזירו את הז'אנר המזרחי לגטו. *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4456002,00.html>
- שושן, א' (2013, 7 בדצמבר). אייל גולן: "עובר ימים קשים. תודה שבאתם". *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4462412,00.html>
- שושן, א' (2014, 5 בפברואר). אייל גולן די, תשתוק. *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4484855,00.html>
- שושן, א' (2014, 27 במאי). זמר לאומי לא מחליפים: הקאמבק של אייל גולן. *Ynet*. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4523398,00.html>
- שחר לוי, ז' (2014, 3 באוגוסט). ביהמ"ש אישר את הסדר הטיעון עם אייל גולן שהורשע בעבירות מס: 4 חודשי שירות וקנס. **כלכליסט**. <https://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3637494,00.html>
- שטרן, א' (2020, 19 באפריל). מחאה נגד "רשת 13": אל תשדרו מופע עצמאות בהשתתפות אייל גולן. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/television/2020-04-19/ty-article/0000017f-f237-d497-a1ff-f2b79b330000>
- שיח פמיניסטי [11, 2018] [Danielle Schwartzman Orbach בדצמבר]. **אני שבורה**. בגיל 16 חוויתי אונס, אני מאובחנת בפוסט טראומה, הייתי מטופלת בכדורים... [עדכון סטטוס]. <https://www.facebook.com/groups/371276586316942/permalink/1879987492112503>
- שיח פמיניסטי [רויטל חובל] [9, 2021 במאי]. ט' ו- נ' הגישו תביעה נגד אייל גולן ופמלייתו... [עדכון סטטוס]. <https://www.facebook.com/groups/371276586316942/search/?q=%D7%98%27%D7%A0%27>
- שמעוני, מ' וגבאי, ש' (2013, 20 בנובמבר). הותר לפרסום: אייל גולן הוא הזמר המעורב בפרשת הקטינות. **וואלה**. <https://news.walla.co.il/item/2696332>
- שמעוני, ר' (2021, 12 ביוני). מטפל רוחני התאבד טרם פרסום תחקיר שלפיו אנס ותקף מינית עשרות נשים. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/news/education/.premium>
- שפיגל, נ' (2017, 26 באפריל). עשרות הפגינו בחיפה נגד הופעותיו המתוכננות של אייל גולן בערב יום העצמאות. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/music/1.4050978>

שקדי, א' (2011). המשמעות מאחורי המילים: מתודולוגיות במחקר איכותני הלכה למעשה. רמות.

Billard, T. J. (2021). Movement–media relations in the hybrid media system: A case study from the U.S. transgender rights movement. *The International Journal of Press/Politics*, 26(2), 341–361. Doi: 10.1177/1940161220968525

Bloomfield, E. F. (2019). Rhetorical constellations and the intentional/ intersectional possibilities of #MeToo. *Journal of Communication Inquiry*, 43(4), 394–414. <https://doi.org/10.1177/0196859919866444>

Boukes, M., & Vliegthart, R. (2020). A general pattern in the construction of economic newsworthiness? Analyzing news factors in popular, quality, regional, and financial newspapers. *Journalism*, 21(2), 279–300. <https://doi.org/10.1177/1464884917725989>

Bouvier, G., Machin, D. (2021). What gets lost in Twitter ‘cancel culture’ hashtags? Calling out racists reveals some limitations of social justice campaigns. *Discourse & Society*, 32(3), 307–327. <https://doi.org/10.1177/0957926520977215>

Clark, M. (2020). DRAG THEM: A brief etymology of so-called “cancel culture”. *Communication and the Public*, 5(3–4), 88–92. <https://doi.org/10.1177/2057047320961562>

De Benedictis, S., Orgad, S., & Rottenberg, C. (2019). #MeToo, popular feminism and the news: A content analysis of UK newspaper coverage. *European Journal of Cultural Studies*, 22(5–6), 718–738. <https://doi.org/10.1177/1367549419856831>

Garfinkel, H. (1956). Conditions of successful degradation ceremonies. *American Journal of Sociology*, 61(5), 420–424.

Gies, L. (2017). Miscarriages of justice in the age of social media: The Amanda Knox and Raffaele Sollecito innocence campaign. *British Journal of Criminology*, 57(3), 723–740.

Greer, C., & McLaughlin, E. (2012). Media justice: Madeleine McCann, intermediatization and ‘trial by media’ in the British press. *Theoretical Criminology*, 16(4), 395–416. <https://doi.org/10.1177%2F1362480612454559>

Greer, C., & McLaughlin, E. (2017). Theorizing institutional scandal and the regulatory state. *Theoretical Criminology*, 21(2), 112–132. <https://doi.org/10.1177/1362480616645648>

- Keidl, P. (2020). “The fans of Michael Jackson v Wade Robson and James Safechuck”: Forensic fandom and the staging of a media tribunal. *American Behavioral Scientist*, 66(8), 1106–1122. <https://doi.org/10.1177/000276422111042285>
- Kohm, S. (2009). Naming, shaming and criminal justice: Mass-mediated humiliation as entertainment and punishment. *Crime Media Culture*, 5(2), 188–205. <https://doi.org/10.1177/1741659009335724>
- Krishnan, S. (2018). Trial by media: Concept and phenomenon. *International Journal of Advanced Research*, 6(3), 889–901.
- Machcado, H., & Santos, F. (2009). The disappearance of Madeleine McCann: Public drama and trial by media in the Portuguese press. *Crime, Media, Culture*, 5(2), 146–167. <https://doi.org/10.1177/1741659009335691>
- Mortensen, M., & Kristensen, N. N. (2020). De-celebrification: Beyond the scandalous. *Celebrity Studies*, 11(1), 89–100. <https://doi.org/10.1080/19392397.2020.1704385>
- Ng, E. (2020). No grand pronouncements here...: Reflections on cancel culture and digital media participation. *Television & New Media*, 21(6), 621–627. <https://doi.org/10.1177/1527476420918828>
- Nhan, J., Polzer, K., & Ferguson, J. (2012). “More dangerous than hitmen”: Judicial perceptions of sexual offenders. *International Journal of Criminology and Sociological Theory*, 5, 823–836.
- Norris, P. (2021). Cancel culture: Myth or reality? *Political Studies*. <https://doi.org/10.1177/003232172111037023>
- O’Hara, S. (2012). Monsters, playboys, virgins and whores: Rape myths in the news media’s coverage of sexual violence. *Language and Literature*, 21(3), 247–259. <https://doi.org/10.1177/0963947012444217>
- Rae, M. (2020). Trial by media: Why victims and activists seek a parallel justice forum for war crimes. *Crime, Media, Culture*, 16(3), 359–374. <https://doi.org/10.1177/1741659019874179>
- Rentschler, C. (2013). Rape culture and the feminist politics of social media. *Girlhood Studies*, 7(1), 65–82. <https://doi.org/10.3167/ghs.2014.070106>
- Salter, M. (2013). Justice and revenge in online counter-publics: Emerging responses to sexual violence in the age of social media. *Crime, Media, Culture*, 9(3), 225–242. <https://doi.org/10.1177/1741659013493918>
- Sills, S., Pickens, C., Karishma, B., Jones, L., Calder-Dawe, O., Benton-Greig, P., & Gavey, N. (2016). Rape culture and social media: Young critics and a feminist counterpublic. *Feminist Media Studies*, 16(6), 935–951.

- Simons, M., & Morgan, J. (2018). Changing media coverage of violence against women. *Journalism Practice*, 12(9), 1165–1182. <https://doi.org/10.1080/17512786.2017.1366866>
- Walters, P. (2021). Redemption vs. #MeToo: How journalists addressed Kobe Bryant's rape case in crafting his memory. *Journalism Practice*. <https://doi.org/10.1080/17512786.2021.2021103>
- Waterhouse-Watson, D. (2009). Playing defense in sexual assault 'trial by media': The male footballer's imaginary body. *Australian Feminist Law Journal*, 30(1), 109–129. <https://doi.org/10.1080/13200968.2009.10854418>
- Yadlin, A., & Marciano, A. (2022). COVID-19 surveillance in Israeli press: Spatiality, mobility, and control. *Mobile Media & Communication*, 10(3), 421–447. <https://doi.org/10.1177/20501579211068269>